

Λάμπρος Χ. Μαργαρίτης
Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ

IV

Αναίρεση κατά αποφάσεων

Συμμετοχή:
Κωνσταντίνος Ε. Χατζιωάννου, LL.M, ΔΝ

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ποινική Δικονομία - Ένδικα μέσα IV
Αναίρεση κατά αποφάσεων
Λάμπρος Μαργαρίτης

ISBN 978-960-562-362-3

Σύμφωνα με το Ν. 2121/93 για την Πνευματική Ιδιοκτησία απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, η αποθήκευσή του σε βάση δεδομένων, η αναμετάδοσή του σε ηλεκτρονική ή οποιαδήποτε άλλη μορφή και η φωτοανατύπωσή του με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΔΗΛΩΣΗ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ

Το περιεχόμενο του παρόντος έργου έχει τύχει επιμελούς και αναλυτικής επιστημονικής επεξεργασίας. Ο εκδοτικός οίκος και οι συντάκτες δεν παρέχουν διά του παρόντος νομικές συμβουλές ή παρεμφερείς συμβουλευτικές υπηρεσίες, ουδεμία δε ευθύνη φέρουν για τυχόν ζημία τρίτου λόγω ενέργειας ή παράλειψης που βασίστηκε εν όλω ή εν μέρει στο περιεχόμενο του παρόντος έργου.

Art Director: Γιάννης Μαμαλούκος
Υπεύθυνος Παραγωγής: Ανδρέας Μενούνος
Φωτοστοιχειοθεσία: Ρούσσα Πετράτου
Παραγωγή: NB Production AM291214M23

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μαυρομικάλη 23, 106 80 Αθήνα

Τηλ.: 210 3678 800 • Fax: 210 3678 819

<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org

Αθήνα: Μαυρομικάλη 2, 106 79 • Τηλ.: 210 3607 521

Πειραιάς: Φίλωνος 107-109, 185 36 • Τηλ.: 210 4184 212

Πάτρα: Κανάρη 15, 262 22 • Τηλ.: 2610 361 600

Θεσ/νίκη: Φράγκων 1, 546 26 • Τηλ.: 2310 532 134

member of Europe's 500
dynamic entrepreneurs

Committed to excellence

Λάμπρος Χ. Μαργαρίτης
Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ

IV

Αναίρεση κατά αποφάσεων

Συμμετοχή: Κωνσταντίνος Ε. Χατζιωάννου, LL.M, ΔΝ

NOMIKH BIBLIOΘΗΚΗ

Appeal to the Supreme Court against decisions
Lampros Margaritis

ISBN 978-960-562-362-3

COPYRIGHT

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, without the prior permission of NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A., or as expressly permitted by law or under the terms agreed with the appropriate reprographic rights organisation. Enquiries concerning reproduction which may not be covered by the above should be addressed to NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. at the address below.

DISCLAIMER

The content of this work is intended for information purposes only and should not be treated as legal advice. The publication is necessarily of a general nature; NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. makes no claim as to the comprehensiveness or accuracy of the information provided; Information is not offered for the purpose of providing individualized legal advice. Professional advice should therefore be sought before any action is undertaken based on this publication. Use of this work does not create an attorney-client or any other relationship between the user and NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. or the legal professionals contributing to this publication.

NOMIKI BIBLIOTHIKI

23, Mavromichali Str., 106 80 Athens Greece
Tel.: +30 210 3678 800 • Fax: +30 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org

© 2015, NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με τον παρόντα τόμο, αγγίζεται μέσα σε ανεκτά (εκτιμώ) χρονικά όρια, το τέλος μιας προσπάθειας· μιας προσπάθειας, που ως στόχο της είχε τη συστηματική παρουσίαση συνολικά της ύλης των ενδίκων μέσων στο χώρο της ποινικής δίκης. Η σχετική πορεία: ξεκίνησε το έτος 2012 με την έκδοση των δύο πρώτων τόμων (: **I.** Εισαγωγή - Παραδεκτό - Αποτελέσματα και **II.** Έφεση και αναίρεση κατά βουλευμάτων) - συνεχίστηκε το έτος 2013 με την έκδοση του τρίτου τόμου (: **III.** Έφεση κατά αποφάσεων) - οδεύει τώρα προς το τέρμα της με την έκδοση του τέταρτου τόμου (**IV.** Αναίρεση κατά αποφάσεων). Απομένει (όντας σχεδόν έτοιμο) ένα μικρό τμήμα της ύλης: αυτό που αφορά τη συζήτηση της αναιρέσεως ενώπιον του Αρείου Πάγου και τη διαδικασία και δικαιοδοσία του δικαστηρίου της παραπομπής.

Θα πρέπει να ομολογηθεί ότι η οικεία πορεία σε τούτη τη φάση της ήταν πιο εργώδης και επίπονη, κάτι που δεν ήταν έξω από τις προβλέψεις μας. Και ο λόγος είναι αυτονόητος. Στο χώρο της αναιρέσεως εναντίον αποφάσεων: η ερευνητέα ύλη και δυσχερής και εκτενής είναι - το ίδιο το ένδικο μέσο εξ ορισμού διακρίνεται από την τεχνική πολυπλοκότητα και τη δογματική ιδιαιτερότητά του - τα κανονιστικά δεδομένα (υπάρχοντα και κυοφορούμενα) εμφανίζονται με μορφή μεταβαλλόμενη, αποσπασματική και ελλειπτική - οι αντίστοιχες δικαιοδοτικές κρίσεις του ανωτάτου ακυρωτικού μας δικαστηρίου παρουσιάζουν όγκο τεράστιο και λύσεις όχι ομόρροπες - οι επιρροές της νομολογίας του ΕΔΔΑ διαρκώς πυκνώνουν, ανοίγοντας νέους δρόμους με υπόδειξη διαφορετικών επιλογών.

Στις εγχειρόμενες από τις ανωτέρω παραμέτρους αξιώσεις, προσπάθησε να ανταποκριθεί το τωρινό ερμηνευτικό εγχείρημα. Το τελευταίο υλοποιήθηκε με την εκτενή ποσοτικά και ιδιαίτερα αξιόλογη ποιοτικά συμμετοχή του εκλεκτού νέου (και γνωστού από άλλες δημοσιεύσεις του) επιστήμονα **Κωνσταντίνου Ε. Χατζηιωάννου**. Τον ευχαριστώ και από τη θέση αυτή, διευκρινίζοντας ότι η συμβολή του στο έργο: χαρακτηρίζεται ως διακριτή και αυτοδύναμη - προδίδει ενημερωτική πληρότητα, ωριμότητα σκέψεως και ικανότητα συνθέσεως - δείχνει άνθρωπο που, έχοντας βρει πια το δρόμο του, μπορεί κανείς να τον εμπιστευθεί, με την (οφειλόμενη ασφαλώς από μέρος μας) καθοδήγηση, την οποία και δικαιούται να έχει.

Με τις σκέψεις αυτές παραδίδεται και τούτος ο τόμος σε κυκλοφορία. Προσδοκάται ότι θα τύχει, όπως και όλοι οι προηγούμενοι, θετικής υποδοχής από το νομικό κόσμο της χώρας.

Δεκέμβριος 2014

Λάμπρος Χ. Μαργαρίτης

Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	V

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I. Ιστορικές και δικαιοσυγκριτικές αναφορές της αναιρέσεως	
<i>A. Προεισαγωγικές επισημάνσεις</i>	3
<i>B. Γαλλικό δίκαιο</i>	4
<i>Γ. Γερμανικό δίκαιο</i>	6
<i>Δ. Ιταλικό δίκαιο</i>	8
<i>Ε. Βελγικό-Αγγλικό δίκαιο</i>	9
<i>ΣΤ. Καταλήξεις - Συμπεράσματα σε πρώτη φάση</i>	9
<i>Ζ. Το πρόβλημα και οι διαστάσεις του</i>	11
II. Η αναίρεση κατά αποφάσεως στο ελληνικό ποινικό δικονομικό δίκαιο	13

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟ ΑΝΑΙΡΕΣΕΩΣ

I. Υποκείμενες σε αναίρεση αποφάσεις	27
<i>A. Προϊσχύσαν δίκαιο - κυοφορία - εξέλιξη διατάξεως άρθρου 504 ΚΠΔ</i>	27
<i>B. Τελειωτικές επί της κατηγορίας αποφάσεις (: άρθρο 504 παρ. 1 ΚΠΔ)</i>	35
<i>Γ. Κηρύττουσες καθ' ύλη αναρμοδιότητα αποφάσεις (: άρθρο 504 παρ. 2 ΚΠΔ)</i>	66
<i>Δ. Το μέρος των αποφάσεων που αφορά απόδοση ή δήμευση (: άρθρο 504 παρ. 3 ΚΠΔ)</i>	76
<i>Ε. Προπαρασκευαστικές αποφάσεις (: άρθρο 504 παρ. 4 ΚΠΔ)</i>	86
<i>ΣΤ. Άλλες κατηγορίες αποφάσεων (αποφάσεις: παύουσες οριστικά ή κηρύσσουσες απαράδεκτη την ποινική δίωξη - δικαστηρίων ανηλίκων - πταισματοδικείων)</i>	89

II. Δικαιούμενα σε αναίρεση πρόσωπα

<i>Α. Προϊσχύσαν δίκαιο - κυοφορία - εξέλιξη διατάξεων άρθρων 505 και 506 ΚΠΔ .....</i>	<i>99</i>
<i>Β. Ο κατηγορούμενος .....</i>	<i>108</i>
<i>Γ. Ο πολιτικώς ενάγων .....</i>	<i>125</i>
<i>Δ. Ο αστικώς υπεύθυνος .....</i>	<i>139</i>
<i>Ε. Οι εισαγγελείς πλημμελειοδικών και εφετών .....</i>	<i>143</i>
<i>ΣΤ. Οι: μηνυτής-εγκαλών-τρίτος .....</i>	<i>151</i>
<i>Ζ. Ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου: αναίρεση με αποτελέσματα .....</i>	<i>152</i>
<i>Η. Ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου: αναίρεση υπέρ του νόμου .....</i>	<i>176</i>

III. Οι υπόλοιπες προϋποθέσεις παραδεκτού

<i>Α. Εισαγωγικές παρατηρήσεις .....</i>	<i>212</i>
<i>Β. Ύπαρξη εννόμου συμφέροντος .....</i>	<i>212</i>
<i>Γ. Προθεσμία ασκήσεως αναιρέσεως</i>	
1. Η ειδική πρόβλεψη του άρθρου 507 ΚΠΔ	221
2. Η γενική πρόβλεψη του άρθρου 473 ΚΠΔ	230
<i>Δ. Διατυπώσεις ασκήσεως αναιρέσεως .....</i>	<i>240</i>
<i>Ε. Παραίτηση .....</i>	<i>265</i>
<i>ΣΤ. Δεύτερη αναίρεση κατά της ίδιας αποφάσεως .....</i>	<i>269</i>

IV. Κήρυξη του ενδίκου μέσου της αναιρέσεως ως απαραδέκτου .....

279

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΠΡΟΣΘΕΤΟΙ ΛΟΓΟΙ ΑΝΑΙΡΕΣΕΩΣ

I. Κυοφορία - εξέλιξη διατάξεως άρθρου 509 παρ. 2 ΚΠΔ	295
II. Λειτουργικότητα πρόσθετων λόγων αναιρέσεως	303
III. Προϋποθέσεις παραδεκτού των πρόσθετων λόγων	309

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ ΛΟΓΟΙ ΑΝΑΙΡΕΣΕΩΣ

I. Οι (προτεινόμενοι κύριοι) λόγοι αναιρέσεως.....	337
<i>A. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....</i>	<i>346</i>
<i>B. Απόλυτη ακυρότητα (: άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Α΄ ΚΠΔ) .....</i>	<i>364</i>
1. Γενικές επισημάνσεις	367
2. Το προϋσχύσαν δίκαιο.....	368
3. Η κυοφορία της διατάξεως	370
4. Το ορισμένο του αναιρετικού λόγου.....	371
5. Ενδεικτικές περιπτώσεις πρόκλησης απόλυτης ακυρότητας.....	371
<i>Γ. Σχετική ακυρότητα - Έλλειψη ακροάσεως (άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Β΄ ΚΠΔ).....</i>	<i>487</i>
1. Γενικές επισημάνσεις	488
2. Το προϋσχύσαν δίκαιο.....	489
3. Η κυοφορία της διατάξεως	493
4. Ενδεικτικές περιπτώσεις σχετικών ακυροτήτων της κύριας και προπαρασκευαστικής διαδικασίας	495
5. Η έλλειψη ακροάσεως.....	508
<i>Δ. Παράβαση διατάξεων αναφορικά με τη δημοσιότητα της διαδικασίας (άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Γ΄ ΚΠΔ).....</i>	<i>528</i>
1. Γενικές επισημάνσεις	529
2. Δικαιολογητικός λόγος	530
3. Το προϋσχύσαν δίκαιο	532
4. Η κυοφορία της διατάξεως	532
5. Η δημοσιότητα της δίκης ως έκφανση της δίκαιης δίκης.....	533
6. Το ορισμένο του σχετικού λόγου αναιρέσεως.....	533
7. Κριτική της πάγιας νομολογίας για την αξιολόγηση της τήρησης της αρχής της δημοσιότητας της διαδικασίας αποκλειστικά βάσει των πρακτικών	536
8. Προσβολή της αρχής της δημοσιότητας όταν λαμβάνεται υπόψη έγγραφο που δεν αναγνώστηκε κατά τη συζήτηση της υποθέσεως στο ακροατήριο	538
9. Η διεξαγωγή της δίκης σε άλλη αίθουσα.....	540
10. Η έμμεση δημοσιότητα	540
11. Περιπτώσεις όπου κρίθηκε ότι δεν υπήρξε παράβαση των διατάξεων περί δημοσιότητας, λόγω συνδρομής ειδικών λόγων που περιορίζουν επιτρεπτά τη δημοσιότητα της δίκης	543

<i>Ε. Έλλειψη αιτιολογίας (άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Δ΄ ΚΠΔ)</i>	546
1. Δικαιολογητικός λόγος.....	548
2. Το προϋσχύσαν δίκαιο.....	552
3. Η κυοφορία της διάταξης	553
4. Το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ και η απαίτηση για αιτιολογία των αποφάσεων	555
5. Το ορισμένο του λόγου αναιρέσεως για έλλειψη ειδικής και εμπεριστατωμένης αιτιολογίας.....	560
6. Οι αυτοτελείς ισχυρισμοί ως περιοριστικός της απαίτησης για ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία παράγοντας.....	563
7. Η ανάγκη αιτιολόγησης του δόλου	599
8. Η ανάγκη αιτιολόγησης της επιμέτρησης της ποινής.....	605
9. Η τυπική αιτιολογία και η παραπομπή του αιτιολογικού στο διατακτικό της αποφάσεως	609
10. Η αιτιολογία και η παράθεση μόνο των συμπερασμάτων του δικανικού συλλογισμού	612
11. Η αιτιολογία και η μειοψηφία της αποφάσεως	614
12. Η αιτιολογία των αθωωτικών αποφάσεων	617
13. Η αιτιολογία των αποφάσεων και τα αποδεικτικά μέσα	620
14. Ενδεικτικές περιπτώσεις μη ειδικής και εμπεριστατωμένης αιτιολογίας στη νομολογία.....	629
15. Ζητήματα αιτιολογίας στους Ειδικούς Ποινικούς Νόμους	643
16. Λοιπά ζητήματα αιτιολογίας	652
17. Η αντιφατική και ασαφής αιτιολογία	657
18. Λοιπές περιπτώσεις έλλειψης ειδικής και εμπεριστατωμένης αιτιολογίας.....	659
<i>ΣΤ. Εσφαλμένη εφαρμογή ή ερμηνεία ουσιαστικής ποινικής διάταξης (άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Ε΄ ΚΠΔ)</i>	
1. Γενικές επισημάνσεις	663
2. Το προϋσχύσαν δίκαιο.....	666
3. Η κυοφορία της διατάξεως.....	669
4. Το ορισμένο του αναιρετικού λόγου της εσφαλμένης ερμηνείας ή εφαρμογής ουσιαστικής ποινικής διατάξεως	670
5. Η εφαρμογή διατάξεων που αντίκεινται στο Σύνταγμα ή στο Κοινοτικό Δίκαιο	670
6. Εφαρμογή αυστηρότερου νόμου	675
7. Η προϋπόθεση της «ουσιαστικής ποινικής διάταξης»	677
8. Μη δυνατότητα αναιρετικού ελέγχου εσφαλμένης ερμηνείας ή εφαρμογής δικονομικών διατάξεων.....	679

9. Εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή διατάξεων άλλων κλάδων του δικαίου	681
10. Εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή αλλοδαπού ποινικού νόμου	685
11. Εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή διεθνών διατάξεων	686
12. Η έλλειψη νόμιμης βάσεως	686
13. Ενδεικτικές παραδοχές της νομολογίας στο χώρο της έλλειψης νόμιμης βάσεως της αποφάσεως.....	694
14. Ο αναίρετικός έλεγχος των αόριστων νομικών εννοιών	703
<i>Ζ. Η παραβίαση του δεδικασμένου (: άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. ΣΤ΄ ΚΠΔ) .....</i>	<i>712</i>
<i>Η. Καθ' ύλην αναρμοδιότητα (: άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Ζ΄ ΚΠΔ) .....</i>	<i>763</i>
<i>Θ. Υπέρβαση εξουσίας (: άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Η΄ ΚΠΔ).....</i>	<i>791</i>
<i>Ι. Οι λόγοι αναιρέσεως της πολιτικής δικονομίας (: άρθρα 510 παρ. 2 ΚΠΔ και 559 ΚΠολΔ).....</i>	<i>832</i>
II. Αυτεπαγγέλτως ερευνώμενοι λόγοι αναιρέσεως	
<i>Α. Κυοφορία - Διαμόρφωση διατάξεως άρθρου 511 ΚΠΔ.....</i>	<i>859</i>
<i>Β. Φύση - προϋποθέσεις - έκταση εφαρμογής άρθρου 511 ΚΠΔ .....</i>	<i>865</i>
<i>Γ. Αναίρετικός έλεγχος της παραγραφής</i>	
1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	879
2. Προϊσχύσαν δίκαιο	881
3. Το κανονιστικό πλαίσιο στο διάστημα 1951-2003	883
4. Το κανονιστικό πλαίσιο στο διάστημα από 2003 έως σήμερα	926
<i>Δ. Αναίρετική εφαρμογή επιεικέστερου νόμου</i>	
1. Εισαγωγικές επισημάνσεις	939
2. Προϊσχύσαν δίκαιο	939
3. Προπαρασκευαστικές εργασίες συντάξεως ΠΚ και ΚΠΔ	949
4. Ισχύον δίκαιο	953
5. Ερμηνεία και εφαρμογή ισχύοντος δικαίου.....	953
<i>Ε. Δεδικασμένο και αναίρετική εκτίμησή του .....</i>	<i>1008</i>
ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	1013

ε) Οι αποφάσεις που κήρυξαν το δικαστήριο **υλικά αναρμόδιο** (: άρθρα 504 παρ. 2 και 505 παρ. 1 εδ. α' ΚΠΔ) και (όλες) οι αποφάσεις ως προς το μέρος που αφορούν **απόδοση** (αφαιρεθέντων πραγμάτων ή πειστηρίων) ή **δήμευση** (: άρθρα 504 παρ. 3, 492 και 505 παρ. 1 εδ. α' ΚΠΔ). Για την προσβολή με αναίρεση αυτών των αποφάσεων έγινε αναλυτικά λόγος σ' άλλο κεφάλαιο.

Γ. Ο πολιτικώς ενάγων

Βιβλιογραφία-Αρθρογραφία: – *Δέδες*, Η έγκλησις, 1956. – *Ίδιος*, Τα ένδικα μέσα κατά των παουσών την δίωξιν αποφάσεων ή κηρυσσουσών ταύτην अपαράδεκτον, ΠοινΧρ 1964,183 επ. – *Αγγ. Κωνσταντινίδης*, Τα δικαιώματα του θύματος ως πολιτικώς ενάγοντος στην κύρια διαδικασία, σε: Πρακτικά του Β' Πανελλήνιου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρίας Ποινικού Δικαίου, 1989, σελ. 121 επ. – *Μπαγιώργας*, Παρατηρήσεις στην ΑΠ 705/1973, ΠοινΧρ 1973,783 επ. – *Μπουρόπουλος*, Παρατηρήσεις στην ΑΠ 74/1941, Θέμις ΝΒ',475 επ. – *Ίδιος*, Παρατηρήσεις στην ΑΠ 243/1957, ΠοινΧρ 1957,457 επ. – *Σταμάτης/Μπάκας*, Εφαρμογή της Ποινικής Δικονομίας, 1987. – *Ψαρούδα-Μπενάκη*, Παρατηρήσεις στην ΑΠ 62/1963, ΠοινΧρ 1963,272 επ. – *Ίδια*, Παρατηρήσεις στην ΑΠ 85/1971, ΠοινΧρ 1971,318 επ.

α) Από το συνδυασμό των άρθρων 504, 505 παρ. 1 παρ. γ' και 506 περ. γ' ΚΠΔ οριοθετούνται και οι δυνάμενες να προσβληθούν από τον **πολιτικώς ενάγοντα** δικαιοδοτικές κρίσεις. Η οριοθέτηση αυτή δεν έχει πάντοτε διαυγή χαρακτήρα. Αναλυτικότερα, **αντικείμενο της ασκούμενης από τον πολιτικώς ενάγοντα αναίρεσεως είναι:** 107

β) Οι καταδικαστικές αποφάσεις¹²²: Αναφορικά με τούτη τη μορφή αναίρεσεως επισημαίνονται τα εξής: 108

Πρώτον, ότι η αναίρεση στρέφεται **μόνον** κατά του τμήματος της αποφάσεως που του επιδικάζει τις απαιτήσεις του (: αποζημιώσεως ή ικανοποιήσεως) ή απορρίπτει την αγωγή του επειδή δεν στηρίζεται στο νόμο¹²³. Ως προς το περί ενοχής μέρος της αποφάσεως, η αναίρεση δεν είναι παραδεκτή¹²⁴. Η στο νόμο απαρίθμηση των περιπτώσεων είναι περιοριστική, πράγμα που σημαίνει ότι **δικαίωμα αναίρεσεως δεν του αναγνωρίζεται**

122. Βλ. ενδεικτικά: ΑιτΕκθΣχΚΠΔ, 1934, σελ. 636, *Ανδρουλάκη*, ό.π., σελ. 483, *Δέδε*, ό.π., *Ζησιάδη*, ό.π., σελ. 314, *Καρρά*, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, σελ. 932, *του ίδιου*, Η αναίρεση στην ποινική δίκη, σελ. 33, *Κονταξή*, ό.π., σελ. 3103, *Μ. Μαργαρίτη*, ό.π., σελ. 1046, *Μπουρόπουλου*, ό.π., σελ. 256, *Παπαδαμάκη*, ό.π., σελ. 604, *Παπαδοπούλου*, σελ. 2927, *Σιφναίου*, ό.π., σελ. 1532. - Αντίστοιχο κανονιστικό πλαίσιο υπήρχε και υπό το καθεστώς (: άρθρα 359, 406, 457, 473 και 478) της (προϊσχύσας) Ποινικής Δικονομίας· ενδεικτικά: ΑΠ 234/1904 Θέμις ΙΣ',579, ΑΠ 90/1915 Θέμις ΚΣ',448, ΑΠ 455/1926 Θέμις ΛΜ',50.

123. Βλ. ενδεικτικά: ΑιτΕκθΣχΚΠΔ 1934 (: «...ως προς το ποσόν και το μέτρον των επιδικασθεισών αυτώ αποζημιώσεων...»), *Ανδρουλάκη*, ό.π., σελ. 484, *Ζησιάδη*, ό.π., *Καρρά*, ό.π., *Κονταξή*, ό.π., *Μ. Μαργαρίτη*, ό.π., *Μπουρόπουλου*, ό.π., *Παπαδαμάκη*, ό.π., *Παπαδοπούλου*, ό.π., *Σιφναίου*, ό.π., ΑΠ 948/1985 ΕλλΔνη 1985,790, ΑΠ 1470/1998 ΠοινΔικ 1999,299. - Ομόστοιχη παραδοχή κυριαρχούσε και στα πλαίσια της (προϊσχύσας) Ποινικής Δικονομίας· ενδεικτικά: ΑΠ 234/1904, ό.π., ΑΠ 90/1915, ό.π., ΑΠ 455/1926, ό.π.

124. Βλ. *Ζησιάδη*, ό.π., *Μπουρόπουλου*, ό.π., *Σιφναίου*, ό.π.

όταν η απαίτησή του απορρίφθηκε ως ουσιαστικά αβάσιμη¹²⁵ ή παραπέμφθηκε ως ανεκκαθάριστη στα πολιτικά δικαστήρια¹²⁶. Ο πολιτικώς ενάγων στερείται του απαιτούμενου, κατ' άρθρο 463 εδ. β' ΚΠΔ, εννόμου συμφέροντος για άσκηση αναιρέσεως εναντίον καταδικαστικής αποφάσεως, με την οποία επιδικάστηκε ολόκληρο το ζητηθέν ποσό αποζημιώσεως ή ικανοποιήσεως· και αυτό, γιατί δεν προσδοκά ούτε αποκατάσταση βλάβης, ούτε ορισμένο ατομικό όφελος¹²⁷.

Δεύτερον, ότι για το παραδεκτό της αναιρέσεως θα πρέπει, προκειμένου μεν περί πρωτοβάθμιας κρίσεως να μην δικαιούται, όπως αυτή απαγγέλθηκε, να ασκήσει έφεση κατ' άρθρο 488 ΚΠΔ, προκειμένου δε περί δευτεροβάθμιας κρίσεως, είτε να του επιδικάστηκαν λιγότερα απ' όσα ζήτησε, είτε να απορρίφθηκε η αγωγή του. Μ' άλλα λόγια, δεν υπόκειται σε αναίρεση η (εξ υπαρχής) εκκλητή (κατ' άρθρο 488 ΚΠΔ), καθώς και η με την πάροδο άπρακτης της προθεσμίας εφέσεως καταστάσα τελεσίδικη πρωτοβάθμια (καταδικαστική) απόφαση¹²⁸.

Τρίτον, ότι ο πολιτικώς ενάγων έχει δικαίωμα αναιρέσεως κατά της (παρεμπίπτουσας) αποφάσεως που απορρίπτει την αγωγή ως μη στηριζόμενη στο νόμο, όταν μ' αυτή ή μετά απ' αυτή εκδόθηκε απόφαση περατούσα την ποινική δίκη ανεκκλήτως ή με απόρριψη της εφέσεως εναντίον της πρωτόδικης αποφάσεως¹²⁹. Το παραδεκτό, δηλαδή, της αιτήσεως αναιρέσεως από μέρους του πολιτικώς ενάγοντα προϋποθέτει απόφαση αποφαινόμενη τελειωτικά επί της ουσίας της κατηγορίας και άρα περατώνουσα την ποινική δίκη· τέτοια απόφαση δεν είναι η παρεμπίπτουσα ή προπαρασκευαστική (: όπως η ανα-

125. Βλ. Ζησιάδη, ό.π., ΑΠ 1009/1972 ΠοινΧρ 1973,204, ΠλημΘεσ 1163/1956 ΠοινΧρ 1956,404.

126. Βλ. ΑιτΕκθΣχΚΠΔ 1934, ό.π. [: «...εάν αύται (= αι απαιτήσεις) παρεπέμφθησαν εις τα πολιτικά δικαστήρια ως ανεκκαθάριστοι, δεν δικαιούται να ζητήση την αναίρεσιν, διότι και αν ήθελεν επιτύχει ταύτην θα παρεπέμπετο εις τα πολιτικά δικαστήρια, εις α και άνευ της αναιρέσεως δύναται ν' απευθυνθή...»), Κονταξή, ό.π., σελ. 3104, Μαργαρίτη, σε Μαργαρίτη-Αδάμπα, ό.π., σελ. 427, Μ. Μαργαρίτη, ό.π., Παπαδοπούλου, ό.π., Σιφναίου, ό.π., ΑΠ 171/1954 ΠοινΧρ 1954,351, ΑΠ 432/1984 ΠοινΧρ 1984,850, ΑΠ 948/1985 ΕλλΔνη 1985,790, ΑΠ 402/1988 ΠοινΧρ 1988,536, όπου πρόταση Σ. Σταμούλη, ΑΠ 348/1998 ΠοινΔικ 1998,658.

127. Βλ. Παπαδοπούλου, ό.π., Σ. Σταμούλη, ό.π., ΑΠ 80/1981 ΠοινΧρ 1981,458 (: «... δεν έχει συμφέρον προς άσκησιν του χορηγουμένου αυτώ ενδίκου μέσου ο εκ της παραδοχής του μη προσδοκών όφελος τι, ως και ο επιδιώκων διά της ασκήσεώς του αποτέλεσμα εξίσου επιβλαβές προς το επελθόν αυτώ διά της προσβλαλομένης αποφάσεως...»).

128. Βλ. ενδεικτικά: Κονταξή, ό.π., σελ. 3103, Μ. Μαργαρίτη, ό.π., Παπαδαμάκη, ό.π., Παπαδοπούλου, ό.π., ΑΠ 317/1958 ΠοινΧρ 1959,85, ΑΠ 67/1963 ΠοινΧρ 1963,273, ΑΠ 171/1966 ΠοινΧρ 1966,357, όπου αγόρευση Σακελλαρίου, ΑΠ 1261/1994 ΠοινΧρ 1994,1135, ΑΠ 2/1995 Υπερ 1995,516, όπου παρατηρήσεις Μαργαρίτη, ΑΠ 903/1998 ΠοινΔικ 1998,951, ΑΠ 1615/2002 ΠοινΔικ 2003,232 (= ΕλλΔνη 2003,1438), ΑΠ 1977/2002 ΠΛογ 2002,1816, ΑΠ 2019/2005 ΠοινΔικ 2006,532.

129. Βλ. Ζησιάδη, ό.π., Κονταξή, ό.π., σελ. 3104, Μπουρόπουλου, ό.π., σελ. 259, Παπαδοπούλου, ό.π., ΑΠ 317/1958 ΠοινΧρ 1959,85, όπου αγόρευση Σακελλαρίου, ΑΠ 172/1981 ΠοινΧρ 1981,552, ΑΠ 1198/1987 ΠοινΧρ 1987,1002, ΑΠ 1615/2002 ΠοινΔικ 2003,292, ΑΠ 1977/2002 ΠΛογ 2002,1816.

βλητική ή η αναστέλλουσα κατ' άρθρο 59 ΚΠΔ την ποινική δίκη), αφού αυτή συμπεροσβάλλεται με την τελειωτική¹³⁰.

Τέταρτον, ότι –ενόψει της διατάξεως του άρθρου 502 παρ. 1 εδ. τελευταίο ΚΠΔ που ορίζει ότι «το κεφάλαιο της απόφασης για τις πολιτικές απαιτήσεις που προσβάλλεται από τον κατηγορούμενο ή από τον εισαγγελέα εξετάζεται από το εφετείο, και αν ακόμη δεν είναι παρών ο πολιτικώς ενάγων»¹³¹– **ο πολιτικώς ενάγων είναι διάδικος στη δευτεροβάθμια (: έκκλητη) δίκη, ακόμη και αν δεν παρίσταται· έχει, επομένως, δικαίωμα αναίρεσως της αποφάσεως του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου και αν δεν παρέστη ενώπιον αυτού**¹³².

Πέμπτον, ότι ο πολιτικώς ενάγων μπορεί, εφόσον έχει έννομο συμφέρον, να προσβάλει με αναίρεση το μέρος της (καταδικαστικής) αποφάσεως που διατάσσει **απόδοση** των πραγμάτων που αφαιρέθηκαν και των πειστηρίων ή **δήμευση**¹³³.

Έκτον, ότι σε τούτη την περιοχή η νομολογία δέχτηκε, μεταξύ άλλων, και πως: η αναίρεση δεν μπορεί ν' ασκηθεί με τον προβλεπόμενο στο άρθρο 473 παρ. 2 ΚΠΔ τρόπο¹³⁴ - αναίρεση δικαιούται ν' ασκήσει ο παραστάς πρωτοδίκως, εφόσον προέκυψε ότι ζημιώθηκε άμεσα από το έγκλημα¹³⁵ - το εφετείο ερευνά το θέμα των απαιτήσεων και όταν ο πολιτικώς ενάγων απουσιάζει ή είναι, χωρίς να έχει παραιτηθεί, παρών ως μάρτυρας, δεν επιδικάζεται όμως, δικαστική δαπάνη, αφού δεν δηλώνεται παράσταση ούτε παρί-

130. Βλ. Παπαδοπούλου, ό.π., ΑΠ 1198/1987 ΠοινΧρ 1987,1002, ΑΠ 1544/1993 ΠοινΧρ 1993,1291, ΑΠ 1514/1995 ΠοινΧρ 1996,863, ΑΠ 1615/2002 ΠοινΔικ 2003,232.

131. Για τη διάταξη αυτή βλ. ενδεικτικά: ΑΠ 243/1957 ΠοινΧρ 1957,457, όπου αγόρευση Σακελλαρίου και παρατηρήσεις Μπουρόπουλου, ΑΠ 83/1960 ΠοινΧρ 1960,256, ΑΠ 262/1964 ΠοινΧρ 1964,559, ΑΠ 148/1981 ΠοινΧρ 1981,540, ΑΠ 892/1981 ΠοινΧρ 1982,147, ΑΠ 282/1982 ΠοινΧρ 1982,878, ΑΠ 185/1988 ΠοινΧρ 1988,491, ΑΠ 1769/1988 ΠοινΧρ 1989,587, ΑΠ 33/1992 ΕλλΔνη 1992,1354, ΑΠ 373/1994 Υπερ 1994,1034, ΑΠ 1/1995 ΠοινΧρ 1995,299, ΑΠ 136/1997 ΠοινΧρ 1998,287, ΑΠ 1010/1997 ΠοινΧρ 1998,354, ΑΠ 1583/1999 ΝοΒ 200,347, ΑΠ 1520/2000 ΕλλΔνη 2001,278, ΑΠ 882/2002 ΠοινΧρ 2003,248, ΑΠ 907/2003 ΠοινΧρ 2004,214, ΑΠ 392/2007 ΠοινΧρ 2008,56, ΑΠ 1080/2008 ΠοινΔικ 2009,111, ΑΠ 1843/2008 ΠοινΔικ 2009,679, ΑΠ 753/2010 ΠοινΔικ 2011,120, ΑΠ 1371/2010 ΠοινΧρ 2011,453, ΑΠ 420/2011 ΠοινΔικ 2011,1155, ΑΠ 304/2012 ΠοινΔικ 2012,1186.

132. Βλ. Δέδε, Ποινική Δικονομία, σελ. 630, Ζησιάδη, ό.π., σελ. 315, Κονταξή, ό.π., σελ. 3104, Μπουρόπουλου, Παρατηρήσεις στην ΑΠ 74/1941 Θέμις ΝΒ' 457, του ίδιου, ό.π., σελ. 256, Σιφναίου, ό.π., Στάικου, ό.π., σελ. 506, ΑΠ 1823/1998 ΠοινΧρ 1989,609 (: «... εκείνος που παραστάθηκε στο ποινικό δικαστήριο, που δίκασε πρωτοδίκως, ως πολιτικώς ενάγων και του επιδικάστηκε αποζημίωση και χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης δικαιούται, και αν ακόμη για οποιοδήποτε λόγο δεν παραστάθηκε στην έκκλητη δίκη, το δε εφετείο εκώρρησε στην καταδίκη του κατηγορουμένου αλλά παρέλειψε παρά την υποχρέωσή του να εξετάσει και το εκκληθέν κεφάλαιο της αποφάσεως που αφορά στις απαιτήσεις του πολιτικώς ενάγοντα, το οποίο με την έφεση μεταβιβάστηκε στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο, να ζητήσει την αναίρεση της αποφάσεως αυτής σε ό,τι αφορά το πολιτικό μέρος της και δι' αρνητική υπέρβαση εξουσίας...»).

133. Βλ. Κονταξή, ό.π., Μ. Μαργαρίτη, ό.π., ΑΠ 1126/1985 ΠοινΧρ 1986,152, ΑΠ 614/1987 ΠοινΧρ 1987,543, ΑΠ 1470/1998 ΠοινΔικ 1999,299.

134. Βλ. ενδεικτικά: ΑΠ 1801/1986 ΠοινΧρ 1987,298, ΑΠ 402/1988 ΠοινΧρ 1988,535, ΑΠ 633/2001 ΠοινΔικ 2001,960.

135. Βλ. ΑΠ 177/1988 ΠοινΧρ 1988,606.

σταται πληρεξούσιος δικηγόρος¹³⁶ - ο πολιτικώς ενάγων καλείται κατά τη συζήτηση της αναιρέσεως στον Άρειο Πάγο, εφόσον νομίμως απέκτησε την ιδιότητα του διαδίκου και δεν αποβλήθηκε ή παραστάθηκε¹³⁷ - νομίμως παρίσταται στο εφετείο ο παραστάς στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο, έστω και αν το τελευταίο από παραδρομή δεν αποφάνθηκε για την κατ' ουσία αποδοχή της απαιτήσεως¹³⁸ - παρίσταται κατά τη συζήτηση στον Άρειο Πάγο, έστω και αν στο μεταξύ διάστημα έλαβαν χώρα γεγονότα αποσβεστικά των αξιώσεών του κατά του αναιρεσείοντα κατηγορουμένου¹³⁹ - δεν παρίσταται στον Άρειο Πάγο, εάν έχασε την ιδιότητα του διαδίκου λόγω απορρίψεως της πολιτικής αγωγής¹⁴⁰ - δεν συνιστά έλλειψη αιτιολογίας, ούτε άλλο λόγο αναιρέσεως η μη απάντηση στα επιχειρήματα ή στους ισχυρισμούς του πολιτικώς ενάγοντα¹⁴¹ - δεν αποτελεί λόγο αναιρέσεως ο μη καθορισμός του μεγέθους της επιδικασθείσας δικαστικής δαπάνης¹⁴².

- 109 γ) Οι αθωωτικές αποφάσεις: Σύμφωνα με το άρθρο 468 παρ. 1 περ. β' ΚΠΔ, ο πολιτικώς ενάγων μπορεί να προσβάλλει την αθωωτική απόφαση μόνο στην περίπτωση που έχει καταδικαστεί σε αποζημίωση και στα έξοδα (: άρθρο 71 ΚΠΔ) ή που η πολιτική αγωγή του έχει απορριφθεί επειδή δεν στηριζόταν στο νόμο και μόνο ως προς τα κεφάλαια αυτά, με την προϋπόθεση ότι η απόφαση εκδόθηκε ύστερα από άσκηση εφέσεως ή που, όπως απαγγέλθηκε, δεν προσβάλλεται με έφεση. Κατά το πρώτο σκέλος της (: εκείνο που επιτρέπει στον πολιτικώς ενάγοντα την άσκηση ενδίκου μέσου κατά αθωωτικής αποφάσεως αν καταδικάστηκε σε αποζημίωση ή στα έξοδα) η διάταξη βρίσκεται σε πλήρη αρμονία με τη διάταξη του άρθρου 506 περ. γ' ΚΠΔ, που επιτρέπει στον πολιτικώς ενάγοντα την αίτηση αναιρέσεως αθωωτικής αποφάσεως, υπό την ως άνω προϋπόθεση (=καταδίκη σε αποζημίωση και στα έξοδα). Κατά το δεύτερο σκέλος (: εκείνο που επιτρέπει στον πολιτικώς ενάγοντα την άσκηση ενδίκου μέσου εναντίον αθωωτικής αποφάσεως όταν απορρίφθηκε η αγωγή του ως μη στηριζόμενη στο νόμο), η διάταξη του άρθρου 468 παρ. 1 περ. β' ΚΠΔ λειτουργεί συμπληρωματικά στη ρύθμιση του άρθρου 506 περ. γ' ΚΠΔ, αφού η τελευταία δεν προβλέπει δικαίωμα του πολιτικώς ενάγοντα να ζητήσει την αναίρεση της αθωωτικής αποφάσεως, όταν μ' αυτή έχει απορριφθεί η αγωγή του ως μη στηριζόμενη στο νόμο¹⁴³. Συνακόλουθα, από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 468 παρ. 1 περ. β' και 506 περ. γ' ΚΠΔ συνάγεται ότι ο πολιτικώς ενάγων δικαιούται να ζητήσει την αναίρεση της αθωωτικής αποφάσεως τόσο στην περίπτωση που αυτός καταδικάστηκε σε αποζημίωση ή στα έξοδα όσο και στην περίπτωση που

136. Βλ. ΑΠ 1769/1988 ΠοινΧρ 1989,587 (= ΝοΒ 1989,617).

137. Βλ. ΑΠ 986/2003 ΠοινΔικ 2003,1167.

138. Βλ. ΑΠ 546/1988 ΠοινΧρ 1988,708.

139. Βλ. ΑΠ 1131/1985 ΠοινΧρ 1986,157.

140. Βλ. ΑΠ Ολ 95/1982 ΠοινΧρ 1982,793 (= ΝοΒ 1982,706).

141. Βλ. ΑΠ 559/1984 ΠοινΧρ 1984,953.

142. Βλ. ΑΠ 1750/1988 ΠοινΧρ 1989,572.

143. Βλ. *Μαργαρίτη*, Ποινική Δικονομία-Ένδικα Μέσα, Ι, Εισαγωγή-Παραδεκτό-Αποτελέσματα, 2012, σελ. 87-88, *Μ. Μαργαρίτη*, ό.π., σελ. 927, *Μπουρόπουλου*, ό.π., σελ. 141, *Παπαδοπούλου*, ό.π., σελ. 2944-2945, *Σιφναίου*, ό.π., σελ. 1366, ΑΠ 268/1955 ΠοινΧρ 1955,495, ΑΠ 1208/1979 ΠοινΧρ 1980,252, ΑΠ 1012/1981 ΠοινΧρ 1982,298.

απορρίφθηκε η πολιτική αγωγή του ως μη στηριζόμενη στο νόμο¹⁴⁴. Για τη συγκεκριμένη μορφή αναίρεσης (: αναίρεση από μέρους του πολιτικώς ενάγοντα εναντίον αθωωτικής αποφάσεως), επισημαίνονται ειδικότερα τα ακόλουθα:

Πρώτον, ότι παραδεκτά ασκείται αναίρεση όταν ο πολιτικώς ενάγων καταδικάστηκε σε αποζημίωση ή στα έξοδα καθώς και όταν η αγωγή του απορρίφθηκε ως μη στηριζόμενη στο νόμο και μόνο ως προς τα κεφάλαια αυτά¹⁴⁵.

Δεύτερον, ότι ως «αποζημίωση» νοείται η (κατ' άρθρο 71 ΚΠΔ) επιδικαζόμενη υπέρ του αθωωθέντος κατηγορουμένου και ως «έξοδα» νοούνται τα στηριζόμενα στην απόρριψη της αγωγής του δικαστικά και όχι τα επιβαλλόμενα σε βάρος του ως ψευδώς μηνύσαντα ή εγκαλέσαντα (: άρθρο 585 ΚΠΔ)¹⁴⁶.

Τρίτον, ότι το δικαίωμα αναίρεσης του πολιτικώς ενάγοντα τελεί υπό την προϋπόθεση ότι η προσβαλλόμενη (αθωωτική) απόφαση εκδόθηκε ύστερα από άσκηση εφέσεως ή, όπως απαγγέλθηκε, δεν προσβάλλεται με έφεση. Να θυμίσουμε ότι υπόκειται, για τους ίδιους όπως εδώ λόγους, σε έφεση η απόφαση του πταισματοδικείου, του μονομελούς

144. Βλ. Δέδε, ό.π., Ζησιάδη, ό.π., σελ. 314, Καρρά, ό.π., σελ. 33, Κονταξή, ό.π., σελ. 3116, Μαργαρίτη, ό.π., Μ. Μαργαρίτη, ό.π., σελ. 1050, Μπουρόπουλου, ό.π., Παπαδοπούλου, ό.π., Σιφναίου, ό.π., σελ. 1536, ΑΠ 22/1951 ΠοινΧρ 1951,131, ΑΠ 58/1989 ΠοινΧρ 1989,698. - Και στα πλαίσια της (προϊσχύουσας) Ποινικής Δικονομίας, ο πολιτικώς ενάγων είχε δικαίωμα αναίρεσης κατά αθωωτικών αποφάσεων εάν καταδικάσθηκε (: άρθρο 86 ΠΔ) σε αποζημίωση και πληρωμή εξόδων· ενδεικτικά: ΑΠ 237/1938 Ευρ Α',137, ΑΠ 44/1841 Ευρ Α',57, ΑΠ 82/1892 Θέμις Δ',38, ΑΠ 119/1895 Θέμις Σ',534, ΑΠ 193/1895 Θέμις Ζ',38, ΑΠ 62/1900 Θέμις ΙΑ',274, ΑΠ 145/1912 Θέμις ΚΓ',615, ΑΠ 98/1915 Θέμις ΚΣ',463, ΑΠ 272/1916 Θέμις ΚΖ',645, ΑΠ 177/1921 Θέμις ΛΒ',213, ΑΠ 251/1921 Θέμις ΛΒ',275, ΑΠ 342/1923 Θέμις ΛΔ',579, ΑΠ 467/1924 Θέμις ΛΕ',644, ΑΠ 38/1938 ΑΠΕ Β',96, ΑΠ 540/1939 ΑΠΕ Δ',15, ΑΠ 139/1940 ΑΠΕ Δ',134, ΑΠ 101/1948 ΑΠΕ Δ',93.

145. Βλ. ενδεικτικά: Δέδε, ό.π., Ζησιάδη, ό.π., Κονταξή, ό.π., Μαργαρίτη, ό.π., Μ. Μαργαρίτη, ό.π., Μπουρόπουλου, ό.π., Παπαδοπούλου, ό.π., Σιφναίου, ό.π., ΑΠ 22/1951 ΠοινΧρ 1951,131, ΑΠ 171/1954 ΠοινΧρ 1954,351, ΑΠ 358/1954 ΠοινΧρ 1955,32, ΑΠ 268/1955 ΠοινΧρ 1955,495, ΑΠ 340/1955 ΠοινΧρ 1956,30, ΑΠ 139/1956 ΠοινΧρ 1956,311, ΑΠ 107/1959 ΠοινΧρ 1959,393, ΑΠ 87/1961 ΠοινΧρ 1961,266, ΑΠ 236/1962 ΠοινΧρ 1962,547, ΑΠ 452/1968 ΠοινΧρ 1969,88, ΑΠ 122/1969 ΠοινΧρ 1969,266, ΑΠ 171/1969 ΠοινΧρ 1969,288, ΑΠ 140/1971 ΠοινΧρ 1971,451, ΑΠ 247/1971 ΠοινΧρ 1971,546, ΑΠ 326/1972 ΠοινΧρ 1972,532, ΑΠ 190/1974 ΠοινΧρ 1974,507, ΑΠ 1180/1974 ΠοινΧρ 1975,391, ΑΠ 976/1978 ΠοινΧρ 1979,130, ΑΠ 617/1979 ΠοινΧρ 1979,744, απ 1119/1983 ΠοινΧρ 1984,157, ΑΠ 685/1991 ΝοΒ 1991,1430, ΑΠ 948/1998 ΠοινΔικ 1998,658, ΑΠ 1470/1998 ΠοινΔικ 1999,299, ΑΠ 1461/2000 ΠοινΔικ 2001,317, ΑΠ 329/2002 ΠοινΔικ 2002,798, ΑΠ 607/2003 ΠοινΔικ 2003,1025, ΑΠ 716/2003 ΠοινΔικ 2003,1042, ΑΠ 867/2003 ΠοινΔικ 2003,1153, ΑΠ 426/2004 ΠοινΔικ 2004,750, ΑΠ 25/2005 ΠοινΔικ 2005,628, ΑΠ 376/2005 ΠοινΔικ 2005,913, ΑΠ 1787/2005 ΠοινΔικ 2006,502, ΑΠ 1788/2005 ΠοινΔικ 2006,502, ΑΠ 686/2006 ΠοινΔικ 2006,1100, ΑΠ 1306/2006 ΠοινΔικ 2007,124, ΑΠ 1923/2006 ΠοινΔικ 2007,509, ΑΠ 1778/2007 ΠοινΔικ 2008,530, ΑΠ 1780/2007 ΠοινΔικ 2008,530, ΑΠ 432/2011 ΠοινΔικ 2012,352, ΑΠ 1585/2011 ΠοινΔικ 2012,563, ΑΠ 688/2013 ΠοινΔικ 2014,543.

146. Βλ. ενδεικτικά: Κονταξή, ό.π., σελ. 3115, Σιφναίου, ό.π., σελ. 1537, ΑΠ 264/1955 ΠοινΧρ 1955,494, ΑΠ 272/1955 ΠοινΧρ 1955,496, ΑΠ 1199/1983 ΠοινΧρ 1984,157, ΑΠ 1359/1984 ΠοινΧρ 1985,363, ΑΠ 1126/1985 ΝοΒ 1985,1461.

και του τριμελούς πλημμελειοδικείου και του εφετείου για πλημμέλημα (: άρθρο 486 παρ. 1 περ. β' ΚΠΔ)¹⁴⁷.

Τέταρτον, ότι γνωστό είναι το πρόβλημα της εξευρέσεως του πεδίου εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 468 παρ. 1 περ. β' ΚΠΔ κατά το συμπληρωματικό (προς τη διάταξη του άρθρου 506 περ. γ' ΚΠΔ) σκέλος της¹⁴⁸: **εκείνο της δυνατότητας ασκήσεως αναιρέσεως επί αθωωτικής αποφάσεως όταν η πολιτική αγωγή απορρίπτεται ως μη στηριζόμενη στο νόμο**. Θυμίζουμε εδώ τις δύο (διαμετρικά αντίθετες) προσεγγίσεις: Κατά τη μία άποψη η ρύθμιση καλύπτει μόνον την περίπτωση όπου το δικαστήριο από παραδρομή ή παρανόηση του άρθρου 65 ΚΠΔ απορρίπτει, παρά την αθώωση, την πολιτική αγωγή¹⁴⁹. κατ' άλλη, μάλλον κυρίαρχη, εκδοχή, η διάταξη καλύπτει **επιπλέον** και την περίπτωση όπου το δικαστήριο πριν από την αθώωση απορρίπτει με παρεμπόμπουσα απόφαση την πολιτική αγωγή¹⁵⁰. Αφήνοντας κατά μέρος σε τούτο το σημείο την κριτική¹⁵¹, επισημαίνεται ο κοινός τόπος των δύο εκδοχών: **προϋπόθεση ασκήσεως της αναιρέσεως συνιστά η τελειωτική απόφαση του δικαστηρίου επί της κατηγορίας, με έκδοση αθωωτικής αποφάσεως**¹⁵².

147. Βλ. Παπαδοπούλου, ό.π., ΑΠ 317/1958 ΠοινΧρ 1959,85, ΑΠ 171/1966 ΠοινΧρ 1966,357, ΑΠ 1544/1993 ΠοινΧρ 1993,1291, ΑΠ 1985/1999 ΠοινΔικ 2000,349.

148. Βλ. Μαργαρίτη, ό.π., σελ. 87 επ.

149. Βλ. Παπασπύρου, Το ένδικον μέσον της εφέσεως κατά των αποφάσεων των ποινικών δικαστηρίων, σελ. 55, ΑΠ 85/1971 ΠοινΧρ 1971,318, ΑΠ 2170/2005 ΠοινΔικ 2006,271.

150. Βλ. Ζησιάδη, ό.π., σελ. 213 και 314, Λιμούρη, Πανδέκτης Ποινικού Δικαίου, τόμ. ΣΤ', σελ. 112, Μουστάκη, Αγόρευση στην ΑΠ 85/1971 ΠοινΧρ 1971,318, Μπουρόπουλου, ό.π., σελ. 142, ΑΠ 317/1958 ΠοινΧρ 1959,84, όπου (σύμφωνη) αγόρευση Σακελλαρίου, ΑΠ 107/1959 ΠοινΧρ 1959,393, ΑΠ 398/1971 ΠοινΧρ 1971,770, ΑΠ 190/1974 ΠοινΧρ 1974,507, ΑΠ 473/1984 ΠοινΧρ 1984,907, ΑΠ 1349/1984 ΠοινΧρ 1985,359, ΑΠ 685/1991 ΝοΒ 1991,1430, ΑΠ 1261/1994 ΠοινΧρ 1994,1135, ΑΠ 2/1995 Υπερ 1995,517, όπου παρατηρήσεις Μαργαρίτη, ΑΠ 948/1998 ΠοινΔικ 1998,658, ΑΠ 499/2001 ΠΛογ 2001,1352, ΑΠ 88/2002 ΠΛογ 2002,72, ΑΠ 716/2003 ΠΛογ 2003,733, ΑΠ 867/2003 ΠΛογ 2003,974, ΑΠ 1535/2003 ΠΛογ 2003,1666, ΑΠ 1079/2004 ΠΛογ 2004,1351, ΑΠ 2204/2004 ΠοινΔικ 2005,499, ΑΠ 1134/2005 ΠΛογ 2005,995, ΑΠ 1787/2005 ΠοινΔικ 2006,502, ΑΠ 1788/2005 ΠοινΔικ 2006,502, ΑΠ 882/2006 ΠοινΔικ 2006,1234, ΑΠ 820/2006 ΠΛογ 2006,769, ΑΠ 559/2007 ΠοινΧρ 2008,137, ΑΠ 437/2011 ΠοινΔικ 2011,1150· πρβλ. ΑΠ 1781/2005 ΠοινΔικ 2006,501, ΑΠ 686/2006 ΠοινΔικ 2006,1100, ΑΠ 1005/2007 ΠοινΔικ 2007,1375.

151. Βλ. Μαργαρίτη, ό.π. και Ψαρούδα-Μπενάκη, Παρατηρήσεις στην ΑΠ 85/1971 ΠοινΧρ 1971,318, οι οποίοι τάσσονται υπέρ της πρώτης (στενής) εκδοχής, με τη διπλή σκέψη ότι η δεύτερη (ευρεία) άποψη το μεν αναγνωρίζει δυνατότητα αυτοτελούς προσβολής παρεμπόμπουσας αποφάσεως, γεγονός που αντιφάσκει τόσο προς τη γενικότερη δομή του συστήματος των ενδίκων μέσων όσο και προς τις ειδικότερες ρυθμίσεις αυτού (: Μαργαρίτη, ό.π.), το δε καταφάσκει ευχέρεια που δεν είναι λειτουργικά αναγκαία (: Ψαρούδα-Μπενάκη, ό.π.). Ενόψει τούτων, εκφράζεται (: Μαργαρίτη, ό.π.) η εκτίμηση ότι σε επίπεδο *de lege ferenda* σωστή επιλογή είναι η κατάργηση της επίμαχης προβλέψεως.

152. Κατά την μεταβολή, για παράδειγμα, συζήτηση: Ζησιάδης, ό.π., Μουστάκης, ό.π., Μπουρόπουλος, ό.π., Σακελλαρίου, ό.π., ΑΠ 317/1958 ΠοινΧρ 1959,84, ΑΠ 42/1960 ΠοινΧρ 1960,238, ΑΠ 398/1971 ΠοινΧρ 1971,770.

Πέμπτον, ότι ο πολιτικώς ενάγων μπορεί, εφόσον έχει έννομο συμφέρον, να προσβάλει με αναίρεση το μέρος της (αθωωτικής) αποφάσεως που διατάσσει **απόδοση** των πραγμάτων που αφαιρέθηκαν και των πειστηρίων ή **δήμευση**¹⁵³.

Έκτον, ότι **λόγοι** της ερευνώμενης αναίρεσεως είναι οι προβλεπόμενοι στο άρθρο 510 (παρ. 1 και 2) **λόγοι** αναίρεσεως (: άρθρο 512 ΚΠΔ)¹⁵⁴.

Έβδομον, ότι δεν δικαιούται ο πολιτικώς ενάγων να προσβάλλει **το ποινικό μέρος** της αθωωτικής αποφάσεως· πρόκειται για απολύτως κρατούσα σε επιστήμη και νομολογία άποψη¹⁵⁵.

Αντίθετη λύση επιχειρεί να θεμελιώσει ο *Καρράς*¹⁵⁶, με βάση την ακόλουθη σειρά συλλογισμών: «Η αρχική κατεύθυνση του ΣχΚΠΔ αποδεχόταν την ανάγκη χορήγησης του ένδικου μέσου της αναίρεσης κατά των αθωωτικών αποφάσεων και στον πολιτικώς ενάγοντα με τη σκέψη¹⁵⁷ «άτε ουδενός συντρέχοντος λόγου αποκλεισμού του πολιτικώς ενάγοντος από του δικαιώματος της προσβολής παρανόμως απαγγελθείσης αθώσεως του κατηγορουμένου, εξ ης τα μέγιστα βλάπτονται τα προστατευτέα έννομα συμφέροντα αυτού». Με βάση τη δικαιολογητική αυτή παραδοχή, οριζόταν ρητώς στο άρθρο 514 του ΣχΚΠΔ¹⁵⁸ ότι ο πολιτικώς ενάγων μπορούσε να ζητήσει την αναίρεση αθωωτικών αποφάσεων, «εάν παρά τον νόμον απηγγέλθη δι' οιονδήποτε λόγον η αθώωσις». Ωστόσο, και χωρίς οποιαδήποτε σχετική δικαιολογητική σκέψη, στη συνεδρίαση της 24.4.1940 της Ειδικής Επιτροπής Ποινικής Δικονομίας αποφασίσθηκε με πρόταση του Τεγοπούλου και μειοψηφία του Γιώτη η απάλειψη της ανωτέρω ρύθμισης¹⁵⁹. Το δικαίωμα άσκησης αναίρεσης των αθωωτικών αποφάσεων εκ μέρους του πολιτικώς ενάγοντος μπορεί –με υπέρβαση της δυσνόητης τελικής έκβασης της σχετικής ρύθμισης κατά την τελευταία επεξεργασία της διάταξης του άρθρου 506– **να στηριχθεί πλέον στις διατάξεις των άρθρων 4 και 20 Συντ., που κατοχυρώνουν τις αρχές της ισότητας, καθώς και της δικαστικής προστασίας και ακρόασης**, επειδή διαφορετικά καθιερώνεται αδικαιολόγητα εδώ –κατά τη γνώμη μου– ευνοϊκή μεταχείριση των κατηγορουμένων έναντι των θυμάτων εγκληματικών πράξεων, χωρίς οι αρχές αυτές να υποχωρούν έναντι του τεκμηρίου αθωότητας». Η άποψη του *Καρρά* δεν ευνοείται, παρά την οποιαδήποτε ευαισθησία

153. Βλ. *Ζησιάδη*, ό.π., σελ. 314, *Κονταξή*, ό.π., σελ. 3116, *Μπουρόπουλου*, ό.π., σελ. 259, ΑΠ 1126/1985 ΠοινΧρ 1986,152, ΑΠ 614/1987 ΠοινΧρ 1987,543, ΑΠ 1470/1998 ΠοινΔικ 1999,299.

154. Βλ. *Ζησιάδη*, ό.π., σελ. 315, *Κονταξή*, ό.π., *Μ. Μαργαρίτη*, ό.π., σελ. 1050, *Μπουρόπουλου*, ό.π., *Σιφναίου*, ό.π., σελ. 1537, ΑΠ 365/1965 ΠοινΧρ 1965,28, ΑΠ 807/1993 ΠοινΧρ 1993,552, ΑΠ 412/2002 ΠοινΔικ 2002,958.

155. Βλ. *Ανδρουλάκη*, ό.π., σελ. 484, *Ζησιάδη*, ό.π., *Κονταξή*, ό.π., *Μ. Μαργαρίτη*, ό.π., *Μπουρόπουλου*, ό.π., *Παπαδοπούλου*, ό.π., *Σιφναίου*, ό.π., ΑΠ 948/1998 ΠοινΔικ 1998,658, ΑΠ 1222/2000 ΠοινΔικ 2001,203, ΑΠ 1461/2000 ΠοινΔικ 2001,317, ΑΠ 1701/2000 ΠοινΔικ 2001,431, ΑΠ 1844/2000 ΠοινΔικ 2001,453, ΑΠ 499/2001 ΠοινΔικ 2001,744, ΑΠ 2117/2005 ΠοινΔικ 2006,542.

156. Η αναίρεση στην ποινική δίκη, σελ. 33-34.

157. Βλ. Διάγραμμα ΣχΚΠΔ, σελ. 348.

158. Βλ. σελ. 636.

159. Βλ. οικεία Πρακτικά, τεύχ. Β', σελ. 236.

που αποπνέει, από το γράμμα του νόμου, υπέρβαση του οποίου δεν είναι δυνατή με αναγωγή σε υπέρτερης τυπικής ισχύος ρυθμίσεις. Πειστικά ο *Ανδρουλάκης*¹⁶⁰ σημειώνει ότι «εξίσωση ανάμεσα στον πολιτικώς ενάγοντα και στον κατηγορούμενο δεν υπάρχει, κι ούτε πρέπει να υπάρχει. Τους διαφοροποιεί ουσιωδώς προπάντων το τεκμήριο αθωότητας υπέρ του κατηγορουμένου»¹⁶¹.

Όγδοον, ότι σε τούτη την περιοχή, η νομολογία δέχτηκε, μεταξύ άλλων, και τα εξής: η μη εμπρόθεσμη κλήτευση του πολιτικώς ενάγοντα ενώπιον του εφετείου συνιστά (οδηγούσα σε αναίρεση της αποφάσεως εάν δεν καλυφθεί) σχετική ακυρότητα (: άρθρα 166, 170 και 174 παρ. 2 ΚΠΔ)¹⁶² - παρίσταται ενώπιον του Αρείου Πάγου η πολιτικώς ενάγουσα, παρόλον ότι στο εφετείο κατά τη διάρκεια της συζητήσεως αποχώρησε ο πληρεξούσιος δικηγόρος και από παραδρομή δεν υπήρξε απόφαση επί της αιτήσεως¹⁶³ - δεν παρίσταται νόμιμα στον Άρειο Πάγο ούτε δικαιούται δικαστική δαπάνη ο πολιτικώς ενάγων, του οποίου η αγωγή απορρίφθηκε ως ουσία αβάσιμη¹⁶⁴ - ο απωλέσας, λόγω απορρίψεως της αγωγής ως μη στηριζόμενης στο νόμο, την ιδιότητα του διαδίκου πολιτικώς ενάγων δεν μπορεί να παραστεί στην αναιρετική δίκη, εάν δεν άσκησε αναίρεση κατά του συγκεκριμένου μέρους της αποφάσεως¹⁶⁵ - ο πριν την έκδοση της αποφάσεως δηλώσας ότι δεν παρίσταται πια ως πολιτικώς ενάγων, απαραδέκτως ασκεί αναίρεση¹⁶⁶ - η περί επιδικάσεως δικαστικής δαπάνης διάταξη της (προσβαλλόμενης) αποφάσεως αναιρείται, εάν τέτοιο αίτημα δεν υποβλήθηκε από τον πολιτικώς ενάγοντα¹⁶⁷ - σε περίπτωση αναιρέσεως καταδικαστικής αποφάσεως, με την οποία οι απαιτήσεις του πολιτικώς ενάγοντα παραπέμφθηκαν στα πολιτικά δικαστήρια, ο πολιτικώς ενάγων νόμιμα παρίσταται στη μετ' αναίρεση δίκη για υποστήριξη της κατηγορίας¹⁶⁸ - επί καθολικής αναιρέσεως ανέκκλητης αποφάσεως πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, ο πολιτικώς ενάγων μπορεί να εμφανιστεί το πρώτον ενώπιον του δικαστηρίου της παραπομπής, εγείρων την αγωγήν του για

160. Ό.π., σελ. 484, με παραπέρα επισήμανση ότι ο *Καρράς* θέλει υπερβολική διεύρυνση των δικαιωμάτων του πολιτικώς ενάγοντος.

161. Ορθά ο *Ανδρουλάκης* (ό.π., σημ. 696) διευκρινίζει: «Το μόνο που (ο πολιτικώς ενάγων) μπορεί να κάνει σχετικά, είναι να προσφύγει με αίτησή του στον εισαγγελέα, προκειμένου να ασκήσει εκείνος αίτηση αναίρεσης. Η απόρριψη της αίτησης αυτής αποτελεί σημαντική δικαιοδοτική αρμοδιότητα της εισαγγελικής αρχής και γι' αυτό σωστό είναι να γίνεται με αιτιολογημένη εισαγγελική διάταξη και όχι, όπως τώρα, με μια απλή χειρόγραφη σημείωση στο κείμενο της αίτησης («δεν συντρέχει λόγος», «έχει αιτιολογία»): για την αίτηση αυτή βλ. ακόμη *Καρρά*, ό.π., σελ. 37, ΓνωμΕισΑΠ (Α. *Ζύγουρας*) 5039/2008 ΠοινΧρ 2009,70 επ., ΕΔΔΑ, απόφαση 20.3.2009, ΝοΒ 2009,747 επ.

162. Βλ. ΑΠ 348/1995 ΠοινΧρ 1995,719.

163. Βλ. ΑΠ 1478/1980 ΠοινΧρ 1981,360.

164. Βλ. ΑΠ 1114/1975 ΠοινΧρ 1976,411, ΑΠ 608/1977 ΠοινΧρ 1977,883.

165. Βλ. ΑΠ Ολ 95/1982 ΠοινΧρ 1982,793.

166. Βλ. ΑΠ 449/1975 ΠοινΧρ 1975,826.

167. Βλ. ΑΠ 958/1981 ΠοινΧρ 1982,239, ΑΠ 1002/1981 ΠοινΧρ 1982,292, ΑΠ 437/1982 ΠοινΧρ 1182,939.

168. Βλ. ΑΠ 705/1973 ΠοινΧρ 1973,783, όπου αντίθετες παρατηρήσεις Δ. *Μπαγιώργα*.

χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης, τηρώντας τους όρους της διατάξεως του άρθρου 68 παρ. 2 ΚΠΔ¹⁶⁹.

δ) Οι αποφάσεις που παύουν οριστικά ή κηρύσσουν απαράδεκτη την ποινική δίωξη: 110

Το πρόβλημα της προσβολής με αναίρεση αυτής της κατηγορίας αποφάσεων είναι ιδιαίτερα δυσχερές. Παρά την από πολύ παλαιά εμφάνισή του, η εκτεταμένη συζήτηση δεν οδήγησε σε κοινά αποδεκτή λύση. Ειδικότερα:

(i) Στη νομολογία των ποινικών μας δικαστηρίων επικρατεί απολύτως η άποψη ότι ο πολιτικώς ενάγων **δεν μπορεί** να προσβάλλει με αναίρεση τις αποφάσεις που παύουν οριστικά ή κηρύσσουν απαράδεκτη την ποινική δίωξη¹⁷⁰. Η βασική επιχειρηματολογία της συγκεκριμένης αρνητικής θέσεως καταγράφεται στην αγόρευση (επί της ΑΠ 62/1963) του αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου *Β. Σακελλαρίου*¹⁷¹, σύμφωνα με την οποία: «Ο πολιτικώς ενάγων δεν δύναται να ασκήση αναίρεσιν κατά της τοιαύτης αποφάσεως, ως τούτο προκύπτει: **α)** εκ του άρθρου 505 στοιχ. γ' ΚΠΔ, όπερ παρέχει αυτώ αναίρεσιν μόνον κατά της καταδικαστικής αποφάσεως, και δη μόνον ως προς το μέρος δι' ου επιδικάζεται αυτώ αποζημίωσις ή ικανοποίησις ή απορρίπτεται η αγωγή αυτού ως μη στηριζομένη εις τον νόμον, και **β)** εκ του άρθρου 506 ΚΠΔ, όπερ συγχωρεί αναίρεσιν κατά της αθωωτικής αποφάσεως, αλλά μόνον εις τον μηνυτήν ή εγκαλούντα αν κατεδικάσθη εις αποζημίωσιν και εις τα έξοδα, εν συνδυασμώ προς το συμπληρούν τούτο άρθρον 468 ΚΠΔ, εξ ου συνάγεται ότι εν αθώωσει του κατηγορουμένου ο πολιτικώς ενάγων δύναται να προσβάλη την απόφασιν μόνον αν κατεδικάσθη εις αποζημίωσιν και εις τα έξοδα ή εάν η αγωγή του απερρίφθη ως μη στηριζομένη εις τον νόμον και μόνον ως προς τα κεφάλαια ταύτα».

(ii) Μέρος της επιστήμης¹⁷² κινείται στην ίδια ως άνω κατεύθυνση, μη αναγνωρίζοντας στον πολιτικώς ενάγοντα δυνατότητα προσβολής με αναίρεση των αποφάσεων που παύ-

169. Βλ. ΜΟΔ Αθ 77/1977 ΠοινΧρ 1977,497. - Η ίδια απόφαση (για να αποφύγει τη χειροτέρευση) δέχεται παράσταση μόνο για υποστήριξη της ενοχής του κατηγορουμένου, από την οποία εξαρτά ιδιωτικό δικαίωμα δυνάμενο να ασκηθεί ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων.

170. Βλ. σχετικά: ΑΠ 365/1952 ΠοινΧρ 1952,498, ΑΠ 62/1963 ΠοινΧρ 1963,271, όπου αγόρευση *Σακελλαρίου* και παρατηρήσεις *Ψαρούδα-Μπενάκη*, ΑΠ 553/1966 ΠοινΧρ 1967,222, ΑΠ 391/1969 ΠοινΧρ 1969,621, ΑΠ 312/1971 ΠοινΧρ 1971,671, ΑΠ 913/1975 ΠοινΧρ 1976,299, ΑΠ 188/1978 ΠοινΧρ 1978,445, ΑΠ 377/1979 ΠοινΧρ 1979,504, όπου πρόταση *Πλαγιαννάκου*, ΑΠ 1026/1979 ΠοινΧρ 1980,138, ΑΠ Ολ 95/1982 ΠοινΧρ 1982,793, ΑΠ 838/1982 ΠοινΧρ 1983,184, ΑΠ 473/1984 ΠοινΧρ 1984,907, όπου πρόταση *Σταμάτη*, ΑΠ 1126/1985 ΠοινΧρ 1986,152, ΑΠ 282/1989 ΠοινΧρ 1989,850, ΑΠ 538/2004 ΠΛογ 2004,662, ΑΠ 676/2004 ΠΛογ 2004,784, ΑΠ 860/2004 ΠΛογ 2004,1908, ΑΠ 1315/2004 ΠοινΔικ 2004,1335, ΑΠ 2267/2005 ΠοινΔικ 2006,650, ΑΠ 820/2006 ΠοινΔικ 2006,1224, ΑΠ 882/2006 ΠοινΔικ 2006,1234, ΑΠ 2091/2006 ΠοινΔικ 2007,651, ΑΠ 2238/2006 ΠοινΔικ 2007,713, ΑΠ 559/2007 ΠοινΔικ 2008,137, ΑΠ 889/2009 ΠοινΔικ 2009,1475, ΑΠ 462/2012 ΠοινΔικ 2012,1196.

171. ΠοινΧρ 1963,272.

172. Βλ. *Ανδρουλάκη*, ό.π., σελ. 484 σημ. 697, *Βουγιούκα*, ό.π., σελ. 227, *Γάφου*, Ποινική Δικονομία, τεύχ. Γ', σελ. 44, *Ζησιάδη*, ό.π., σελ. 315 σημ. 128, *Κονταξή*, ό.π., 3104-3105, *Κωνσταντάρα*, Ποινική Δικονομία, τόμ. Ε', 1962, σελ. 200, *Μ. Μαργαρίτη*, ό.π., σελ. 1046, *Μπουρόπουλου*, ό.π., σελ. 256, *Παπαδαμάκη*, ό.π., σελ. 606, *Παπαδοπούλου*, ό.π., σελ. 2927, *Σιφναίου*, ό.π., σελ. 1536, *Σταμάτη-Μπάκα*, Εφαρμογή της Ποινικής Δικονομίας, 1987, σελ. 375.

ουν οριστικά ή κηρύσσουν απαράδεκτη την ποινική δίωξη. Ιδιαίτερη επιχειρηματολογία κατά κανόνα¹⁷³ δεν αναπτύσσεται, αφού η σχετική επιλογή θεμελιώνεται με παραπομπή στην ομόστοιχη αντίληψη της νομολογίας.

Διαφορετική (=καταφάσκουσα το δικαίωμα) εκδοχή υιοθετεί ένα άλλο μέρος της επιστήμης. Το μέρος αυτό, αναγνωρίζει στον πολιτικώς ενάγοντα τη δυνατότητα προσβολής με αναίρεση των αποφάσεων που παύουν οριστικά ή κηρύσσουν απαράδεκτη την ποινική δίωξη. Εκπροσωπείται από τους: *Ψαρούδα-Μπενάκη*¹⁷⁴, *Δέδε*¹⁷⁵, *Αγγ. Κωνσταντινίδη*¹⁷⁶ και *Καρρά*¹⁷⁷. Αναλυτικότερα:

Η *Ψαρούδα-Μπενάκη*, σχολιάζοντας την αρνητική στο ζήτημα θέση της ΑΠ 62/1963, τόνιζε: «Η απόφασις προφανώς ορμάται εκ της σκέψεως, ότι, μη υπάρχουσας περί του θέματος τούτου ειδικής διατάξεως αντιστοίχου προς το άρθρον 482 παρ. 1Β΄ ΚΠΔ περί των σχετικών βουλευμάτων, το δικαίωμα αναίρέσεως του πολιτικώς ενάγοντος περιορίζεται εις την προσβολήν μόνον των καταδικαστικών και αθωωτικών αποφάσεων υπό τας προϋποθέσεις των άρθρων 505 στοιχ. γ΄ και 506 στοιχ. γ΄ εν συνδυασμῷ προς το άρθρον 468 ΚΠΔ. **Θα ηδύνατο όμως να υποστηριχθή και η αντίθετος άποψις, καθ' νν, μη υπάρχουσας ειδικής διατάξεως, ισχύει η γενική του άρθρου 504 παρ. 1, ήτις παρέχει γενικῶς δικαίωμα αναίρέσεως και κατά των αποφάσεων τούτων, περαιτέρω δε ότι αι διατάξεις των άρθρων 505 και 506 ρυθμίζουν απλῶς τας προϋποθέσεις της δι' αναίρέσεως προσβολής των καταδικαστικών και αθωωτικών αποφάσεων εκ μέρους του πολιτικώς ενάγοντος, δεν περιορίζουν όμως το δικαίωμα τούτου αναγκαιῶς εις αυτάς**».

Ο *Κωνσταντινίδης* καταφάσκει το σχετικό δικαίωμα του πολιτικώς ενάγοντα, με το συλλογισμό ότι η αντίθετη εκδοχή παραβλέπει πως από την **«αρχή της ισότητας των όπλων»** στην ποινική δίκη συνάγεται ότι εφόσον ο νόμος δεν ορίζει ρητά το μονόπλευρο του δικαιώματος, το δικαίωμα αυτό το έχουν και οι άλλοι διάδικοι.

Ο *Καρράς* υιοθετεί την καταφατική λύση, τονίζοντας ότι: «Ενόψει της ρητής διάκρισης (άρθρο 370) των αποφάσεων με τις οποίες τελειώνει η ποινική δίκη σε αποφάσεις καταδικαστικές ή αθωωτικές και σε εκείνες που παύουν οριστικά την ποινική δίωξη ή την κηρύσσουν απαράδεκτη, γίνεται φανερό ότι ο πολιτικώς ενάγων μπορεί να ζητήσει την αναίρεση και των αποφάσεων που παύουν οριστικά την ποινική δίωξη ή την κηρύσσουν απαράδεκτη, αφού αυτές οι αποφάσεις σαφώς διακρίνονται από τις αθωωτικές, των οποίων την αναίρεση δεν μπορεί —όπως προκύπτει από την τελική διατύπωση του άρθρου 506— να ζητήσει ο πολιτικώς ενάγων. Η ορθή αυτή άποψη ικανοποιεί όχι μόνο το συμφέρον του πολιτικώς ενάγοντος, αλλά και του κοινωνικού συνόλου. Μάλιστα με

173. Εξαίρεση αποτελεί ο *Ανδρουλάκης* (ό.π.), ο οποίος στηρίζει την αρνητική του θέση και στη διαπίστωση ότι ο νόμος δεν επαναλαμβάνει εδώ την (ισχύουσα μέχρι το Ν 3160/2003) ειδική πρόβλεψη του άρθρου 482 παρ. 1 Β΄ α΄ και Β΄ ΚΠΔ.

174. Παρατηρήσεις στην ΑΠ 62/1963 ΠοινΧρ 1963,272.

175. ΠοινΧρ 1964,183 επ.

176. Τα δικαιώματα του θύματος ως πολιτικώς εναγόντος στην κύρια διαδικασία, σε: Πρακτικά του Β΄ Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρίας Ποινικού Δικαίου, 1989, σελ. 121 επ.

177. Η αναίρεση στην ποινική δίκη, σελ. 34-35 και Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, σελ. 932.

βάση την αρχή της **ισότητας ακρόασης** πρέπει να γίνει τούτο δεκτό, επειδή διαφορετικά καθιερώνεται αδικαιολόγητη ευνοϊκή μεταχείριση υπέρ του κατηγορουμένου»¹⁷⁸.

(iii) Ο Δέδες τάσσεται, επίσης, υπέρ της θετικής για τον πολιτικώς ενάγοντα κατευθύνσεως. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγει με λεπτομερείς αναπτύξεις που αφορούν όλες τις πτυχές του ζητήματος. Έτσι, η καταγραφή τους, παρόλον ότι τουλάχιστον ο πυρήνας τους έχει ήδη εκτεθεί, κρίνεται αναγκαία για την ενότητα της εικόνας. Ειδικότερα, η σχετική επιχειρηματολογία του Δέδε συγκροτείται από τους ακόλουθους συλλογισμούς:

– Η αρχικά εκφρασθείσα βούληση των μελών της Συντακτικής Επιτροπής του Σχεδίου ΚΠΔ ήταν να χορηγείται το ένδικο μέσο της αιτήσεως αναιρέσεως στον πολιτικώς ενάγοντα στην περίπτωση της αθωωτικής αποφάσεως. Στην Αιτιολογική Έκθεση¹⁷⁹ - και δη στο περί γενικών ορισμών των ενδίκων μέσων τμήμα της (: άρθρα 473-486) - διαβάζει κανείς: «Ο πολιτικώς, δίδων ιδιωτικές περί αποζημιώσεως απαιτήσεις, μόνον ως προς τούτας έχει συμφέρον να προσβάλει την καταδικαστικήν απόφασιν, την δ' αθωωτικήν μόνον όταν δι' αυτής καταδικάζεται εις αποζημίωσιν υπέρ του αθωωθέντος και εις τα έξοδα (άρθρα 478 και 495 παρ. 2). Δύναται όμως να ζητήσει ειδικώς την **αναίρεσιν** της αθωωτικής και όταν δεν καταδικάσθῃ δι' αυτής εις αποζημίωσιν κ.λπ., εις την περίπτωσιν του άρθρου 514 παρ. 2, περί ου κατωτέρω». Εξάλλου, στην Αιτιολογική Έκθεση¹⁸⁰ των άρθρων 513 και 514 του Σχεδίου αναφέρεται: «Δ. Ο πολιτικώς ενάγων δύναται να ζητήσει την αναίρεσιν **α)** της καταδικαστικής αποφάσεως ως προς το ποσόν και το μέτρον των επιδικασθεισών αυτώ αποζημιώσεων και **β)** της αθωωτικής **εν γένει** αποφάσεως, ην προφανές έχει έννομον συμφέρον να προσβάλῃ».

– Από τις παραπάνω διαδοχικές σκέψεις της Αιτιολογικής Εκθέσεως προκύπτουν τα ακόλουθα: **α)** Η Αιτιολογική Έκθεση, επηρεασμένη προφανώς από τις (νομολογιακές κυρί-

178. Πρόκειται για γενικότερη αντίληψη, αφού από παλαιότερα (: Η αρχή της δικαστικής ακρόασεως στην ποινική δίκη, 1989, σελ. 22-23) ο *Καρράς* υποστήριζε, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Πρέπει να επισημανθεί η στενή σχέση της αρχής της δικαστικής ακρόασεως με την αρχή της ισότητας, η οποία, όπως είναι γνωστό, κατοχυρώνεται με τη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 Συντ. Η σύνδεση αυτή, η οποία άλλωστε και παραδοσιακά εξηγείται από το παλιό –αλλά πάντοτε επίκαιρο– νομικό αξίωμα «μη δίκην δικάσῃς πριν ἀν ἀμφοῖν μύθον ακούῃς» ή «*audiatur et altera pars*», αποκτά σημαντική αξία, όταν παρέχεται το δικαίωμα ακρόασεως μόνο στον έναν ενδιαφερόμενο και όχι και στον αντίδικό του ή γενικά σε όποιον άλλον προσβάλλεται: τότε ακριβώς η αρχή της ισότητας επιβάλλει την παραχώρηση του δικαιώματος ακρόασεως και στην άλλη πλευρά, ώστε να επιτυγχάνεται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση η επιτασσύμενη ίση ρύθμιση και ειδικότερα στον χώρο του δικονομικού δικαίου η **ίση μεταχείριση των διαδίκων** από τον νόμο με την έννοια της απονομής των αυτών δικαιωμάτων και την επιβολή των ίδιων υποχρεώσεων ή της παροχής σε αυτούς των αυτών όπλων. Μάλιστα, ο νόμος δεν μπορεί να υπερβεί τα άκρα όρια της ευχέρειάς του και να καταργήσει την ισότητα των διαδίκων στη δίκη, χορηγώντας π.χ. ένδικο μέσο στον ένα διάδικο. Δηλαδή σε αυτές τις περιπτώσεις το δικαίωμα ακρόασεως απορρέει από την αρχή της ισότητας, έτσι ώστε η διάταξη του άρθρου 20 παρ. 1 Συντ. μπορεί να θεωρηθεί ως *lex specialis* έναντι της διατάξεως του άρθρου 4 παρ. 1 Συντ. Έτσι, λοιπόν, η αρχή της δικαστικής ακρόασεως διευρύνεται περαιτέρω ως αρχή της **«ισότητας ακρόασεως»**, η οποία θεμελιώνεται τόσο στην αρχή της ισότητας, όσο και στην αρχή της δικαστικής ακρόασεως».

179. Βλ. Ελληνική Ποινική Δικονομία, ό.π., σελ. 612.

180. Βλ. Ελληνική Ποινική Δικονομία, ό.π., σελ. 636.

ως) αντιλήψεις του προϊσχύσαντος δικονομικού καθεστώτος, δεν ακολουθεί (παρόλον ότι στο άρθρο 355 του Σχεδίου αναγνωριζόταν) την τετραμερή διάκριση των αποφάσεων, αλλά πραγματεύεται, σε πρώτη άποψη, μόνον περί των καταδικαστικών και των αθωωτικών αποφάσεων¹⁸¹. Οι παύουσες οριστικά την ποινική δίωξη αποφάσεις υπόκεινται σε αναίρεση από τον πολιτικώς ενάγοντα, ως υποδηλούμενες με τη φράση «**αθωωτικά εν γένει**». Για τις κηρύσσουσες απαράδεκτη την ποινική δίωξη προσήκει αρνητική απάντηση, εκτός αν ενταχθούν και αυτές στον όρο «αθωωτικά εν γένει» με την παραδοχή ότι τούτος εννοεί όλες τις αποφάσεις που για οποιοδήποτε λόγο δεν επιβάλλουν ποινή στον κατηγορούμενο. **β)** Η Αιτιολογική Έκθεση χορηγεί δικαίωμα προσβολής της «αθωωτικής εν γένει» αποφάσεως μόνο με αναίρεση, όχι όμως και (ή με) έφεση¹⁸². **γ)** Η Αιτιολογική Έκθεση διαχωρίζει την περίπτωση της αναιρέσεως των αθωωτικών αποφάσεων εκ μέρους του πολιτικώς ενάγοντος από την περίπτωση της αναιρέσεως του (με βάση το άρθρο 60 του Σχεδίου) καταδικασθέντα στα έξοδα μηνυτή ή εγκαλούντα· και τούτο, διότι στην τελευταία περίπτωση η προσβολή αφορά το περί εξόδων ειδικό κεφάλαιο, κατά το οποίο και μόνο μεταβιβάζεται η υπόθεση ενώπιον του ακυρωτικού.

– Στο ΣχΚΠΔ 1934, η διατύπωση των διατάξεων δεν ακολούθησε την Αιτιολογική Έκθεση, αφού το πρώτο δεν καταστρώνει τη σχετική ύλη με βάση τα δικαιούχα πρόσωπα και το είδος της προσβαλλόμενης αποφάσεως, όπως έκανε η δεύτερη. Αναλυτικότερα:

Στο **άρθρο 512** καθορίζονται οι δυνάμενες να προσβληθούν με αναίρεση αποφάσεις· η διατύπωση, όμως, της παρ. 1 του άρθρου «... το δικαστήριο απεφήνατο οριστικώς επί της ποινικής αγωγής ή εκήρυξεν απαράδεκτον ταύτην», δεν οδηγεί σε σαφή συμπεράσματα ως προς την υπαγωγή ή όχι στον όρο «αθωωτική απόφασις» των αποφάσεων που παύουν οριστικά την ποινική δίωξη.

Στο **άρθρο 513** καθορίζονται οι δικαιούχοι και ορίζεται ότι αναίρεση μπορούν να ζητήσουν: «α) ο κατηγορούμενος· β) ο αστικώς υπεύθυνος της καταδικαστικής αποφάσε-

181. Για τον κατηγορούμενο και τον εισαγγελέα προστίθενται οι αποφάσεις, με τις οποίες κηρύσσεται απαράδεκτη η ποινική δίωξη· ουδέν, όμως, αναφέρεται για εκείνες που παύουν οριστικά την ποινική δίωξη.

182. Προσπαθώντας να εξηγήσει την επιλογή, ο Δέδες σημειώνει: «Η κατεύθυνση αυτή αποτελεί συγκεκριασμόν των συμφερόντων του κατηγορηθέντος ατόμου αφ' ενός και του γενικού συμφέροντος αφ' ετέρου. Πράγματι ως προνόμιον υπέρ του κατηγορηθέντος ατόμου αποκλείεται εις τον πολιτικώς ενάγοντα η οδός της δευτεροβαθμίου διαδικασίας. Η έκτασις όμως του προνομίου τούτου ευρίσκει τα όριά του εις ο σημείον η αθώωσις δεν επήλθεν ως συνέπεια νομικού σφάλματος εις ο υπέπεσεν η απόφασις. Εις την περίπτωσιν ταύτην το καλώς εννοούμενον γενικόν συμφέρον προς ορθήν απονομήν της δικαιοσύνης επεμβαίνον επιτρέπει την εκ νέου έρευναν της υποθέσεως από της νομικής της πλευράς. Η κατεύθυνσις αύτη εκφράζεται σαφώς διά της φράσεως «... εάν παρά τον νόμον απηγγέλθη δι' οιονδήποτε λόγον η αθώωσις» του άρθρου 514 του Σχεδίου. Η μη χορήγησις του ενδίκου μέσου της εφέσεως αποκλείει την προπετή άσκησιν ενδίκου μέσου ούτινος η άσκησις παρίσταται ευχερεστέρα, σχετικώς μη δαπανηρά, και οδηγεί εις την ολοκληρωτικήν αναδίφησιν της υποθέσεως. Εξ ετέρου η χορήγησις του ενδίκου μέσου της αναιρέσεως, μέσου δι' ού μεταβιβάζεται η υπόθεσις προς έρευναν μόνον από της νομικής της πλευράς και δι' ωρισμένους λόγους, αποκλείει την προβολήν βασίμου τινός παραπόνου διά την προκριθείσαν λύσιν».

ως... γ) ο πολιτικώς ενάγων της καταδικαστικής αποφάσεως, αλλά μόνον διά τας επιδικασθείσας αυτώ αποζημιώσεις· δ) ο εισαγγελεύς...».

Στο **άρθρο 514** διαλαμβάνεται ότι την αναίρεση των αθωωτικών αποφάσεων μπορούν να ζητήσουν: «1) ο κατηγορούμενος εις τας περιπτώσεις του άρθρου 495 παρ. 1, 2) ο εισαγγελεύς των πλημμελειοδικών ή εφετών (κατά τας εν τω προηγουμένω άρθρω στοιχ. δ' διακρίσεις) και ο πολιτικώς ενάγων, εάν παρά τον νόμον απηγγέλθη δι' οιονδήποτε λόγον η αθώωσις και 3) ο μηνυτής ή εγκαλών, εάν κατεδικάσθη εις αποζημίωσιν και εις τα έξοδα (άρθρον 60)».

Ο συσχετισμός των διατάξεων των άρθρων 513 και 514 του Σχεδίου οδηγεί στην εξής διαπίστωση: στη μεν διάταξη του άρθρου 513 (: «τίνες ζητούσι την αναίρεσιν») η διατύπωση γίνεται με βάση το πρόσωπο που ασκεί το ένδικο μέσο, στη δε (αμέσως ακολουθούσα) διάταξη του άρθρου 514 (: «των αθωωτικών αποφάσεων») επιχειρείται με σημείο αναφοράς το είδος της προσβαλλόμενης αποφάσεως. Και μέσα στη σύγχυση των κατευθύνσεων διατυπώσεως, οι επίμαχες ρυθμίσεις (των άρθρων 513-514) αγνοούν εντελώς την κατηγορία των αποφάσεων που παύουν οριστικά ή κηρύσσουν απαράδεκτη την ποινική δίωξη¹⁸³.

– Κατά την αναθεώρηση του Σχεδίου, η Ειδική Επιτροπή, στη συνεδρίασή της 47/24.4.1940¹⁸⁴ με ψήφους 2 έναντι 1 (: πρόταση *Τεγόπουλου* - μειοψηφία *Γιώτη*), στο άρθρο 514 του Σχεδίου αντικατέστησε τις λέξεις «και ο πολιτικώς ενάγων, εάν παρά τον νόμον απηγγέλθη δι' οιονδήποτε λόγον» με τις λέξεις «εάν κατ' εσφαλμένην εφαρμογήν ή ερμηνείαν ουσιαστικής ποινικής διατάξεως απηγγέλθη»· διέγραψε, δηλαδή, από τα διακαιούμενα να ζητήσουν την αναίρεση αθωωτικής αποφάσεως πρόσωπα τον πολιτικώς ενάγοντα.

Το νόημα και το εύρος της μεταβολής δημιουργούν εύλογους προβληματισμούς, τους οποίους επιτείνει η έλλειψη κάθε αιτιολογικής διευκρινίσεως. Αυθεντικός εκφραστής της έννοιας της μεταβολής είναι, ως πρόεδρος της Επιτροπής, ο *Μπουρόπουλος*, ο οποίος επισημαίνει¹⁸⁵: «Κατά τη αναθεώρησιν του Σχεδίου 1934 διεγράφη εκ των δικαιουμένων να ζητήσωσι την αναίρεσιν της αθωωτικής αποφάσεως ο πολιτικώς ενάγων **ως προς το ποινικόν μέρος αυτής**. Παρέμεινεν ούτως η διάταξις του άρθρου 468, χορηγούσα εις τον πολιτικώς ενάγοντα το ένδικον μέσον της αιτήσεως αναιρέσεως μόνον εις την εν τω κειμένω περίπτωσην»¹⁸⁶. Υπόψη ότι το Σχέδιο, στο οποίο οργανικά ανήκε η τροποποιηθείσα διάταξη, γνώριζε, όπως και ο ισχύων ΚΠΔ, τέσσερα είδη αποφάσεων. Εάν, λοιπόν, με την παρέμβαση επιδιώχθηκε η θεσμοθέτηση αδυναμίας προσβολής του ποινικού μέρους της αθωωτικής αποφάσεως, φανερό είναι ότι ο αποκλεισμός αναφέρεται μόνο στη συγκεκριμένη κατηγορία των αθωωτικών αποφάσεων.

183. Και αυτό παρά το γεγονός ότι αναφέρονταν ρητά στο άρθρο 512 και γινόταν ειδική μνεία στην Αιτιολογική Έκθεση.

184. Βλ. Πρακτικά, τεύχ. Β', σελ. 236.

185. Ό.π., σελ. 259.

186. Δηλαδή στην περίπτωση που η αγωγή απορρίφθηκε ως μη στηριζόμενη στο νόμο.

– Η παρεμβληθείσα ως άνω τροποποίηση δημιούργησε πρόβλημα ως προς τις υπόλοιπες δικαιοδοτικές κρίσεις, οι οποίες υπάγονταν, με βάση τις σκέψεις της Αιτιολογικής Εκθέσεως, στον τεχνικό όρο «αθωωτικές εν γένει αποφάσεις». Κυριάρχησε η αντίληψη, κυρίως στην (ακολουθούσα την εκδοχή του *Μπουρόπουλου*) νομολογία, ότι πρόθεση του νομοθέτη ήταν η επέκταση της αδυναμίας προσβολής σε όλες τις κατηγορίες των αποφάσεων.

Ορθή, όμως, αξιολόγηση της μεταβολής είναι η οδηγούσα στην αντίθετη κατάληξη, με βάση την ακόλουθη σειρά σκέψεων: ο περιορισμός του δικαιώματος του πολιτικώς ενάγοντα επιχειρήθηκε προκειμένου να αποκτηθεί προνόμιο από τον κατηγορούμενο στο πεδίο των ασχοληθέντων με την ουσία της υποθέσεως αθωωτικών αποφάσεων – η αντίληψη ότι ο πολιτικώς ενάγων ενδιαφέρεται μόνο για τις ιδιωτικές (αστικές) απαιτήσεις δεν ανταποκρίνεται στα πράγματα, ενόψει του ότι ο συγκεκριμένος διάδικος όχι λίγες φορές και φορέας του προσβληθέντος εννόμου αγαθού¹⁸⁷ είναι και ως δικαιούμενος σε έγκληση¹⁸⁸ αναγορεύεται - η κατάργηση του συστήματος της ιδιωτικής κατηγορίας¹⁸⁹ και η (για λόγους δημόσιου συμφέροντος και δημόσιας φύσεως της λειτουργίας αυτής) μετάθεση της αντίστοιχης δικαιοδοσίας σε κρατική αρχή δεν φτάνει από άποψη συνεπειών στην πλήρη απογύμνωση του παθόντος¹⁹⁰ - η κάλυψη του κενού από τον εισαγγελέα δεν συνιστά αποτελεσματική απάντηση στο ζήτημα - η αναγνώριση του δικαιώματος επιβάλλεται από τη θεώρηση του προσώπου ως διαδίκου¹⁹¹ - η άποψη πως ο κατηγορούμενος και ο εισαγγελέας μπορούν να προσβάλλουν όλες τις αποφάσεις, ενώ ο πολιτικώς ενάγων όχι, δεν βρίσκει έρεισμα στο γράμμα του νόμου.

– Ολοκληρώνοντας τις αναπτύξεις του, **ο Δέδης καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο πολιτικώς ενάγων μπορεί να προσβάλλει με αναίρεση τις αποφάσεις που παύουν οριστικά ή κηρύσσουν απαράδεκτη την ποινική δίωξη.** Και τούτο, διότι: οι αποφάσεις αυτές αναφέρονται ρητά στο άρθρο 504 παρ. 1 ΚΠΔ - η διαφοροποίηση της δικονομικής μεταχειρίσεως των διαδίκων θίγει, αν δεν εισάγεται ρητά στο νόμο, βασικές δικαιοδικές αρχές - η ρύθμιση του άρθρου 505 παρ. 1 στοιχ. γ' ΚΠΔ προσδιορίζει την έκταση του μεταβιβαστικού αποτελέσματος και όχι την ύπαρξη και την άσκηση του δικαιώματος - το συμφέρον του παθόντος για έλεγχο αποφάσεως μη εισελθούσας στην ουσία της υποθέσεως, που είναι και συμφέρον του κοινωνικού συνόλου, εμφανίζεται περίπου ως αυταπόδεικτο.

(iv) Η συνολική (κριτική) αποτίμηση της εκατέρωθεν (σχετικής με το ερευνώμενο θέμα) επιχειρηματολογίας δίνει το προβάδισμα, σε επίπεδο πειστικότητας, στην υποστηριζόμενη από την νομολογία και τμήμα της θεωρίας αρνητική θέση: **ο πολιτικώς ενάγων δεν**

187. Βλ. *Γάφου*, ό.π., τεύχ. Α', 1963, σελ. 47 επ.

188. Βλ. *Δέδε*, Η έγκλησις, 1956, σελ. 11 επ.

189. Στα πλαίσια του οποίου τέτοιο πρόβλημα δεν υφίσταται.

190. Η μεταβολή παράγει και την αναγκαιότητα αναγνώρισεως (δικονομικών) δικαιωμάτων στον εγκαλούντα, κάτι που κάνει η ελβετική νομοθεσία καθιερώνοντας δυνατότητα αναιρέσεως από μέρους του· βλ. *F. Clerc*, *Du pourvoi en nullite au tribunal Federal Suisse*, 1938, σελ. 32.

191. Βλ. *Δέδε*, Το αντικείμενον της ποινικής δίκης, σελ. 47.

δικαιούται να προσβάλλει με αναίρεση τις αποφάσεις που παύουν οριστικά ή κηρύσσουν απαράδεκτη την ποινική δίωξη. Η βασιμότητα αυτής της προσεγγίσεως μπορεί να θεμελιωθεί με αναγωγή σε (γενικές και ειδικές) σκέψεις που αφορούν: τις μη διακρινόμενες για τη σαφήνεια και την καθαρότητα καταγραφές της Αιτιολογικής Εκθέσεως-τις ουσιαστικές μεταβολές των αρχικών προβλέψεων του Σχεδίου στα πλαίσια των αναθεωρήσεών τους - τη μη συστοιχία Εκθέσεως και Σχεδίου - την ανυπαρξία σαφούς ρυθμίσεως στον (ισχύοντα) ΚΠΔ αναγνωρίζουσας ρητά τέτοιο δικαίωμα - τη γενικά (: κανονιστικά - νομολογιακά - θεωρητικά) αποδεκτή διάκριση ανάμεσα στις αθωωτικές και στις παύουσες οριστικά ή κηρύσσουσες απαράδεκτη την ποινική δίωξη αποφάσεις - την αναντίρρητη καθίδρυση του δικαιώματος στον αντίστοιχο χώρο των βουλευμάτων - τη διστακτική θεμελίωση ανάλογης δυνατότητας υπέρ του κατηγορουμένου, η οποία παραχώρηση προς τον οποίο και εξηγείται και δικαιολογείται λόγω της θέσεώς του - την όλη νομοτεχνική διάρθρωση των άρθρων 505 και 506 ΚΠΔ, που φαίνεται να είναι προσανατολισμένη στο δίπολο καταδικαστικές και αθωωτικές αποφάσεις - την ευχέρεια πληρώσεως ενδεχόμενου κενού από τις αντίστοιχες δυνατότητες του εισαγγελέα, ενεργοποίηση των οποίων καθίσταται εφικτή με αίτημα του πολιτικώς ενάγοντα.

ε) Όλες οι (καταδικαστικές ή αθωωτικές) αποφάσεις ως προς το μέρος που αφορούν **απόδοση** (αφαιρεθέντων πραγμάτων ή πειστηρίων) ή **δήμευση** (: άρθρα 492, 504 παρ. 2, 505 παρ. 1 περ. γ' και 506 περ. γ' ΚΠΔ)¹⁹². Για το δικαίωμα προσβολής με αναίρεση αυτών των αποφάσεων έγινε ήδη αναλυτικά λόγος.

Δ. Ο αστικώς υπεύθυνος

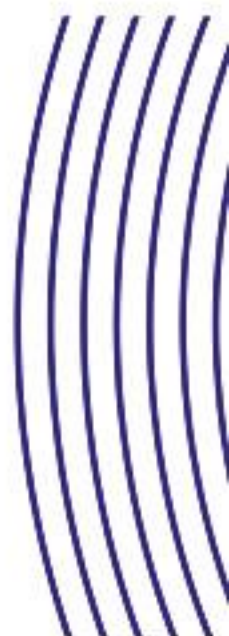
Βιβλιογραφία-Αρθρογραφία: – *Ιακώβου*, Ο αστικώς υπεύθυνος εις την ποινικήν δίκην, 1997. – *Λάππα*, Ο αστικώς υπεύθυνος στην ποινική δίκη; Ένας θεσμός προς κατάργηση; ΠΛογ 2008,275 επ. – *Μαργαρίτης*, Πολιτική αγωγή: σχέση αστικής και ποινικής δίκης, ΠοινΔικ 2005,717 επ. – *Σαρρέας*, Ο αστικώς υπεύθυνος εξ αδικήματος τελεσθέντος διά του τύπου, ΠοινΧρ 1965,507 επ. – *Ψαρούδα-Μπενάκη*, Η πολιτική αγωγή στην ποινική δίκη, 1982.

α) Η προΐσχύσα Ποινική Δικονομία δεν περιχαράκωνε κανονιστικά τη θέση του **αστικώς υπευθύνου** ως διαδίκου και, κατ' επέκταση, ως δικαιούχου ασκήσεως ενδίκων μέσων. 111

β) Στο **Διάγραμμα** του Σχεδίου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (: Ιανουάριος 1932), και 112 δη το Τμήμα του επί του Βιβλίου ΣΤ' του Κώδικος Ποινικής Δικονομίας «περί Ενδίκων Μέσων» (εισηγητής: Α. Μπουρόπουλος) παρατηρείται σχετικά¹⁹³: «Προτείνομεν επίσης να καθιερωθή η ορθή και συνεπής προς την εκ του αδικήματος αστικήν ευθύνην του τρίτου αρχή της παροχής τω αστικώ υπευθύνω (οσάκις κλητευθείς ή παρεμβάς εκουσίως εκτήσατο την ιδιότητα του διαδίκου) των εις τον κατηγορούμενον εν περιπτώσει καταδίκης προσηκόντων ενδίκων μέσων, της εναντίας δηλώσεως του τελευταίου τούτου ή της παραιτήσεως από υπ' αυτού τυχόν ασκηθέντος ενδίκου μέσου μηδεμίαν ως προς το υπό

192. Βλ. *Ζησιάδη*, ό.π., σελ. 314, *Καρρά*, ό.π., σελ. 35, *Μ. Μαργαρίτη*, ό.π., σελ. 1045, *Παπαδοπούλου*, ό.π., σελ. 2927, ΑΠ 1126/1985 ΠοινΧρ 1986,152, ΑΠ 614/1987 ΠοινΧρ 1987,543.

193. Βλ. *Ελληνική Ποινική Δικονομία*, έκδοση Ζαχαρόπουλου, σελ. 338.

ISBN: 978-960-562-362-3

14958